

**INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT
ARBETE**

ATT ARBETA MED BARN SOM UTSATTS FÖR SEXUELLA ÖVERGREPP

En kvalitativ studie om hur väl rustade
socialsekreterare upplever sig vara för att bemöta
sexuellt utsatta barn.

SQ4562, Vetenskapligt arbete i socialt arbete, 15 hp

Scientific Work in Social Work, 15 higher education

credits

Kandidatnivå

Termin 6

Författare: Linus Rosén och Susete Silveiro

Handledare: Karin Stinesen Kollberg

ABSTRACT

Titel; Att arbeta med barn som utsatts för sexuella övergrepp – En kvalitativ studie om hur väl rustade socialsekreterare upplever sig vara för att bemöta sexuellt utsatta barn.

Författare: Linus Rosén och Susete Silveiro

När Socialtjänsten får information om att ett barn kan ha blivit utsatt för sexuella övergrepp ska en utredning alltid inledas och barnet tilldelas en socialsekreterare som ska utreda vad som hänt och vilket behov av stöd barnet har. Detta arbete utgörs till stor del av samtal med barnet och det är av stor vikt att socialsekreteraren i detta arbete känner sig bekväm med att bemöta sexuellt utsatta barn och tillräckligt rustad för att klara av arbetet. Då sexuellt utsatta barn tenderar att vara en känslomässigt svår grupp att arbeta med finns det en risk att socialsekreterare blir känslomässigt påverkade eller misslyckas med utredningsarbetet av barnets behov.

Utifrån ovanstående problemformulering syftade vår studie till att ta reda på i vilken utsträckning professionella inom socialtjänstens barn- och ungdomsenhet upplever sig rustade att bemöta barn som misstänks ha utsatts för sexuella brott och undersöka hur väl rustade de känner sig i termer av kunskap och personliga egenskaper. Vi ämnade även undersöka hur stor betydelse socialsekreterarna upplever att de har för de sexuellt utsatta barn de träffar och deras framtid.

Vi intervjuade sex socialsekreterare och vår empiri tydde på att de är väl rustade för att bemöta sexuellt utsatta barn, men att det inte är inte på grund av socionomprogrammet, utan snarare extrautbildningar de tagit del av i efterhand och personliga egenskaper som de utvecklat genom att arbeta med denna grupp. Många lyfter även upp feedback från kollegor och chefer som ett viktigt stöd i arbetet som bidrar till att socialsekreterare känner sig bättre rustade att bemöta sexuellt utsatta barn. Vad gäller betydelsen socialsekreterare upplever att de har för de barn de träffar är ökat förtroende för vuxna en av de vanligaste effekter som arbetet med denna grupp medför. Konsekvenserna av arbetet är emellertid sällan observerbara direkt utan märks oftast på längre sikt.

Nyckelord: självförmåga, sexuellt våld, barn, anknytning, socialsekreterare, bemötande.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRORD	1
1 INLEDNING.....	2
1.1 PROBLEMFÖRMULERING OCH SAMHÄLLSRELEVANS	3
1.2 PERSONLIG MOTIVERING	4
1.3 SYFTE	5
1.4 FRÅGESTÄLLNING.....	5
2 KUNSKAPSLÄGET.....	6
2.1 SAMTAL MED SEXUELLT UTSATTA BARN	6
2.2 SAMVERKAN	7
2.3 SJÄLVFÖRMÅGA	8
2.4 ANKNYTNINGSTEORIN.....	9
3 TEORETISKT RAMVERK.....	10
3.1 TEORI OM SJÄLVFÖRMÅGA	10
3.1.1 <i>Lärandeprocesser – socialkognitiv teori</i>	10
3.1.2 <i>Informationskällor</i>	12
3.1.3 <i>Sammanfattning</i>	13
3.2 ANKNYTNINGSTEORI.....	14
4 ETISKA ÖVERVÄGANDEN.....	16
4.1 INFORMATIONSKRAVET	16
4.2 SAMTYCKESKRAVET	17
4.3 KONFIDENTIALITETSKRAVET	17
4.4 NYTTJANDEKRAVET	18
4.5 ÖVRIGA ETISKA ÖVERVÄGANDE	18
5 METOD	20
5.1 KVALITATIV INTERVJU	20
5.2 UTFÖRANDE AV INTERVJUN.....	20
5.3 TEMATISK ANALYS.....	22
5.4 VALIDITET	22
5.5 RELIABILITET	23
5.6 GENERALISERBARHET	23
5.7 ARBETSFÖRDELNING.....	24
6 RESULTAT OCH ANALYS.....	26
6.1 SOCIONOMPROGRAMMET RUSTADE INTE SOCIALSEKRETERARNA TILLRÄCKLIGT BRA	30

6.2	ERFARENHET ÄR VIKTIGAST FÖR ATT BLI RUSTAD.....	35
6.3	FEEDBACK	38
6.4	BETYDELSE FÖR BARNENSFRAMTID	41
6.5	DE VIKTIGASTE PERSONLIGA EGENSKAPERNA	45
7	AVSLUTANDE DISKUSSION	49
7.1	FÖRSLAG PÅ VIDARE FORSKNING	50
	REFERENSLISTA	52
	BILAGA I – INFORMATIONSBREV	55
	BILAGA II – SAMTYCKESBLANKETT	56
	BILAGA III – INTERVJUGUIDE VERSION I	57
	BILAGA IV – INTERVJUGUIDE VERSION II	59

FÖRORD

Man brukar som författare tacka de som hjälpt till i arbetsprocessen och haft en stödjande funktion. Vi skulle därför vilja börja med att tacka barnen vars förtjänst det är att uppsatsen existerar. Så, från hela våra hjärtan vill vi tacka barnen i våra liv: både de som finns och de som kommer finnas. Barnen har varit vår motivation även när de själva tyckt att jobbet bara varit tråkigt.

Uppsatsens tema är sprunget ur vår önskan om ett bättre samhälle för barnen.

Som författare är vi framförallt tacksamma för att ha hittat varandra och kunnat arbeta så pass samspelt tillsammans. Vi har haft en underbar arbetsmiljö och lärt oss mycket av varandra. Detta har varit en vinst i sig.

Vårt största tack är riktat till de socialsekreterare som deltagit i studien. Utan dem skulle det inte finnas en uppsats idag. Tack för er tid, alla era förklaringar och er öppenhet.

Till slut vill vi tacka vår handledare som förbättrat uppsatsens kvalitet.

1 INLEDNING

I detta kapitel kommer vi att gå igenom den problematik som kan uppstå vid bemötande av barn som varit utsatta för sexuella övergrepp. När barnen är identifierade som behövande av stöd och hjälp, tilldelas de en socialsekreterare som ska utreda och stödja barnen på det sätt som behövs. Socialsekreterarens förmåga att bemöta barnen kan vara avgörande i utredningen av behovsområden samt i valet av insatser som barnen kommer att få. Vi börjar med en beskrivning av identifieringens syfte, den funktion den har i samhället och de problem som kan uppstå i socialsekreterares bemötande av barn som utsatts för sexuella övergrepp. Därefter går vi till studiens syfte och de frågeställningar som vi hoppas kunna besvara i studien.

I kapitel 2 – Kunskapsläget, ger vi en överblick över kunskapsläget inom temana bemötande av sexuellt utsatta barn och socialsekreterarnas känslor av att vara tillräckligt rustade för utförandet av sina uppgifter.

I kapitel 3 går vi genom teorier om självförmåga och anknytningsteorin. Med dessa kommer vi sedan kunna förstå och få kunskaper som gör det möjligt att tolka studiens empiri och besvara våra frågeställningar.

I kapitel 4 – Etiska överväganden, kommer vi att resonera kring de etiska dilemman som kan uppstå i studien och de som varit aktuella och diskuterats under genomförandet av den. Vi har avsatt ett helt kapitel till etiska överväganden eftersom det har haft en stor påverkan på hela processen. Redan från första dagen som vi träffades för att planera teman har studiens etiska aspekter diskuterats. Mot bakgrund av detta anser vi att studiens etiska aspekter behöver ett eget kapitel.

I kapitel 5 – Metod, redogör vi för de metoder vi använt oss av i studien och motiverar vårt val av dessa. I kapitlet tas både de metoder som använts för insamling av studiens empiri och analysen av denna upp.

I kapitel 6 – Resultat och analys, genomför vi en tematisk analys av vår insamlade data, uppdelad i ett antal teman, och undersöker relationen mellan dessa, resultat från tidigare studier och de teoretiska ramverk vi redogjort för i kapitel 2 och 3 respektive.

Till slut i kapitel 7 – Avslutande diskussion, redogör vi för vår slutsats och svaren på vår studies syfte och dess frågeställningar. Här reflekterar vi även över behovet av framtida forskning och ger förslag på adekvata studier.

1.1 PROBLEMFÖRMULERING OCH SAMHÄLLSRELEVANS

1 av 5 barn har någon gång utsatts för sexuella övergrepp (Landberg m.fl. 2015). Med barn förstår vi i denna studie alla individer som är under 18 år (UNICEF Sverige u.å.) och med sexuella övergrepp förstår vi något sexuellt som gjorts med någon som inte velat det eller inte samtyckt till det (Friedmann u.å.).

I Sverige har vi en socialdemokratisk välfärdsstatsregim där staten är av central betydelse för vår välfärd (Nilsson och Werner 2019) vilket minskar medborgarnas beroende av familj och marknaden (Olofsson 2015). Enligt Socialtjänstlagen (SoL), är alla i samhället ansvariga för att anmäla till socialnämnden om det finns en misstanke om att ett barn far illa (SoL 14 kap. 1 c§). Utöver detta, är myndigheter och yrkesverksamma som berör barn och unga i sitt arbete samt inom hälso- och sjukvården eller på socialtjänsten skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa (SoL 14 kap 1§). När en orosanmäl är gjord är det upp till socialsekreterare på socialtjänstens barn- och ungdomsenhet i mottagningsgruppen, att göra en bedömning av vad som behövs för att skydda barnet och se till barnens bästa. Detta blir även mer aktuellt med integrationen av barnkonventionen i lagen från 1 januari 2020.

Att bemöta barn och ungdomar som misstänkts ha blivit utsatta för sexuellt våld kan vara ett känsligt tema och möten med barn och ungdomar kan vara tunga och fyllda med beskrivningar av traumatiserande händelser. Kunskap är avgörande för socialsekreterarens prestanda. Men räcker detta för att ge socialsekreterare uppfattat självförtroende att utföra sina uppgifter? Finns det situationer som anses vara känsliga och särskilt svåra, som till exempel bemötande med sexuellt utsatta barn? Vilka faktorer påverkar den uppfattade självförmågan på jobbet, speciellt i bemötande med sexuellt utsatta barn? Vi kan tänka oss att det kan vara tacksamt för socialsekreterare att ha speciella kunskaper och personliga egenskaper som rustar dem att bemöta barn och ungdomar som misstänks vara utsatta för sexuellt våld.

Frågan är om de socialsekreterare som sexuellt utsatta barn tilldelas känner sig bekväma med att jobba med denna typ av utsatta grupper. För att arbetet med barn

ska få önskad effekt är det inte bara viktigt att de professionella har tillräcklig kunskap och kompetens för att klara uppgiften, utan även att de är bekväma med uppgiften och känner sig redo och tillräckligt rustade.

1.2 PERSONLIG MOTIVERING

Ibland behöver vi inte vetenskaplig kunskap eller bevis på att någonting är fakta. Barns utsatthet för sexuella övergrepp är ett tema som ligger nära hemmet. Vi behöver inget bevis för att veta att utsatthet för sexuella övergrepp är oberoende av socioekonomisk status, att barnen kan vara utsatta för kontinuerliga sexuella övergrepp utan att någon identifierar detta, att barnen tenderar att skydda gärningsmannen och att barnen ofta känner sig skyldiga och osäkra på vad som är rätt och fel. För detta behöver vi ingen vetenskaplig kunskap för att veta att det är så det ligger till. Däremot behövs vetenskaplig kunskap för att veta hur vi kan identifiera barn som är utsatta för sexuella övergrepp. Tyvärr finns inte så mycket kunskap om detta och professionella som jobbar med utsatta barn vittnar om att många barn lämnas oidentifierade. Om vi fokuserar på barnen som faktiskt blir identifierade så behövs det vetenskaplig kunskap om effektiva sätt att bemöta dem. Tyvärr återkommer ofta utsagor från professionella som jobbar med utsatta barn om att man ofta hyser stora misstankar som det inte går att bekräfta eller att man misslyckats med att få barnen att berätta.

När vi läser Elaine Eksvärds (2016) självbiografi blir det tydligt att även om barnet vill ha hjälp och en förälder har starka misstankar om att barnet utsätts för sexuella övergrepp, kan det vara svårt och ibland nästan omöjlig att få barnet att berätta. Berättelser som Elaines är ett bevis i sig på behovet av vetenskaplig kunskap om bemötande av barn som utsatts för sexuella övergrepp.

Det känns orealistisk att lyckas förhindra alla sexuella övergrepp, men det är inte orealistisk att vilja identifiera alla barn som är utsatta för sexuella övergrepp och vilja bemöta dem på ett effektivt sätt. Detta är vår personliga motivering för detta tema för uppsatsen.

1.3 SYFTE

Syftet med uppsatsen är att undersöka i vilken utsträckning professionella inom socialtjänstens barn- och ungdomsenhet och mottagningsgrupp, upplever sig redo att bemöta barn som misstänks ha utsatts för sexuella brott. Vi ska även undersöka vilken betydelse socialsekreterare upplever att de har för de sexuellt utsatta barn de möter.

1.4 FRÅGESTÄLLNING

- 1) Hur väl rustade i termer av kunskaper upplever socialsekreterare att de är?
- 2) På vilket sätt upplever socialsekreterare att de får känslomässigt stöd i sin yrkesroll?
- 3) Hur stor betydelse upplever socialsekreterare att de har för de sexuellt utsatta barn de träffar och deras framtid?
- 4) Hur väl rustade i termer av personliga egenskaper upplever socialsekreterare att de är?

2 KUNSKAPSLÄGET

Vi har använt oss av tre olika databaser för att undersöka vilken forskning som bedrivits inom våra två ämnen: 1) bemötande av sexuellt utsatta barn och 2) socialsekreterares uppfattning av att vara tillräckligt rustade för att utföra sina arbetsuppgifter. De använda databaserna har varit: Göteborgs universitetsbibliotek; Google Scholar; och Academia.edu. Ganska tidigt insåg vi att det inte finns mycket vetenskaplig kunskap om något av våra teman, speciellt inom bemötande av sexuella utsatta barn.

Vi sökte efter begrepp som: bemötande av sexuellt utsatta barn; bemötande av utsatta barn; socialsekreterares yrkeserfarenhet; socialsekreterares handlingsutrymme; socialsekreterares självförtroende; socialsekreterares kunskap; socialsekreterares förmåga. Vi sökte även efter dessa begrepp på engelska: interviewing sexually abused children; assisting sexually abused children; social workers self efficacy. Dessa begrepp är bara exempel på vad vi sökte efter och vi använde även olika varianter av dem medan vi letade.

I detta kapitel ska vi kort gå igenom några av de studier som har gjorts inom områdena bemötande av sexuellt utsatta barn och socialsekreterares uppfattning av att vara tillräckligt rustade för att utföra sina arbetsuppgifter.

2.1 SAMTAL MED SEXUELLT UTSATTA BARN

De flesta vetenskapliga artiklar som vi hittat beaktar hur samtal med barn som blivit sexuellt utsatta bör föras och vilka aspekter av samtalet som är viktigast.

Habigzang och kollegor (2008) har gjort en översikt över vetenskapliga studier av samtal med sexuellt utsatta barn och fokuserat på olika svårigheter som kan uppstå i bemötande och intervjuande av barn som misstänks ha utsatts för sexuella övergrepp. Studieförfattarna har därefter identifierat ett antal viktiga egenskaper som professionella som bemöter sexuellt utsatta barn bör besitta.

Cheung (2008) har i sin studie analyserat 90 videor där professionella intervjuat och utrett sexuellt utsatta barn. Cheung (2008) har därefter jämfört de tekniker som använts i de intervjuer där barn berättat att de utsatts för sexuellt våld med de intervjuer där de inte gjort det och upptäckt ett antal användbara strategier för hur man bör intervjua barn som utsatts för sexuella övergrepp.

Faller och kollegor (2010) har i sin studie gjort en översikt av vetenskapliga kunskaper inom bedömning och utvärdering i situationer av misstro mot sexuella övergrepp. Studierna som genomförts har varit baserade på den amerikanska verkligheten och kan inte i sin helhet jämföras med den svenska. Faller och kollegor (2010) uppmärksammar problem med att bara intervjua barnen en gång under bedömningen av sexuella övergrepp och betonade betydelsen av de frågor som ställs till barnen och hur de är formulerade. Studien visar att barn inte alltid berättar vad de har gått igenom och analyserar de metoder som används i USA för att bedöma om sexuella övergrepp förekommit. Faller och Nelson-Gardell (2010) utvecklade kunskap om vilket antal möten som är idealt vid bedömning av sexuella övergrepp. Studieförfattarna genomförde en studie där 137 barn intervjuades 4 respektive 8 gånger och det visade sig vara effektivare och ge bättre resultat att intervjua barn 8 gånger.

Jackson och kollegor (2015) påvisar i sin studie *Children's narratives of sexual abuse* att barn som blivit utsatta för sexuella övergrepp har olika metoder för att berätta för omgivningen om vad de upplevt. Barn kan antingen berätta vad de upplevt på ett direkt, indirekt, underförstått eller utförligt sätt. Då det tenderar att råda en tystnad kring sexuella övergrepp i samhället, är det ofta svårt för barn att berätta om vad de upplevt då de är rädda att stämplas och skambeläggas av omgivningen.

2.2 SAMVERKAN

Ett annat tema som vi hittat gäller anmälningsplikt och samverkan mellan olika aktörer eller enheter. Hartzell (2004) belyser de svårigheter som kan uppstå i samverkan mellan olika enheter som är inblandade i arbetet med att hjälpa sexuellt utsatta barn. Författaren (Hartzell 2004) utreder de roller som olika aktörer har när ett barn misstänks ha utsatts för sexuellt våld samt betydelsen av samarbete mellan dessa. I en artikel från 2008 ifrågasätter Werkö (2008) socialtjänstens utredningssystem och dess effektivitet och adresserar problematik kopplad till anmälningsplikten. Även om det beskrivs som en plikt i läser Rädna Barnens bok om betydelse av anmälning när det finns misstanke om att ett barn far illa, underrapporteras det idag (Frenning, Möller-Nielsen, och Eklund 2012).

Håkansson (2008) uppmärksammar i en av sina artiklar läsaren (riktad till professionella som bemöter utsatta barn) på betydelsen av ett antal specifika

personliga egenskaper hos socialsekreteraren i bemötande med utsatta barn och understryker att relationen mellan professionella och barnet är avgörande för hjälpprocessen.

2.3 SJÄLVFÖRMÅGA

Vi har inte lyckats hitta relevanta artiklar om självförmåga på svenska, men på engelska finns ett flertal studier om detta. Vi har fokuserat på forskning om självförmåga relaterad till jobbprestanda och hittat flera artiklar om självförmåga inom socialsekreterares yrkesutövning.

Inom jobbsjälvförmåga fokuserade vi på vad vi ansåg vara två möjliga resultat beroende på självförmågans nivåer: jobbengagemang och utbrändhetssyndrom.

Gibbons och Weingart (2001) analyserade studenters prestanda i samband med att de tilldelades en uppgift muntligen. Målnivån och den feedback studenterna fick var manipulerad och de olika grupperna som deltagarna var indelade i fick olika målsättningar och olika typer av feedback. Resultaten visade att målsättning, normer samt självförmåga påverkar studenters prestanda i utförandet av en uppgift i mycket stor utsträckning.

Consiglio och kollegor (2016) utförde en longitudinell studie där de använde frågeformulär vid två tillfällen med treårsintervall för att förstå hur självförmåga påverkar jobbengagemang. Studien går att relatera till möjliga emotionella konsekvenser av låg självförmåga som Brown och kollegor (2005) utförde en longitudinell studie. I studien användes frågeformulär i två momenten med treårsintervall för att förstå hur rollöverbelastning påverkar självförmåga, målsättning och följaktligen jobbprestanda.

Alessandri och kollegor (2018) utförde en longitudinell studie med nyblivna militära kadetter som svarade på frågeformulär i två momenten med ca ett årsintervall. Resultater visar hur självförmåga påverkar negativa känslor och hur detta kan relateras till personlighetsdrag och utbrändhetssyndrom.

Beträffande just socialsekreterares självförmåga, byggde Pedrazza och kollegor (2013) en skala för självförmåga inriktad på socialsekreterare. Pedrazza och kollegor (2013) använde sig av två fokusgrupper med sexton socialsekreterare för att utforma skalan som visade sig gå att applicera på 805 socialsekreterare i ett senare skede av studien.

Med tanke på att bemötande av sexuellt utsatta barn kan vara känslomässigt för socialsekreteraren har vi kunnat dra en parallell mellan detta tema och socialsekreterares bemötande av Hiv-drabbade barn som också är en grupp som tenderar att beröra känslomässigt. Letteney (2010) gjorde en enkätundersökning med 71 socialsekreterare och resultaten visade att deltagarna upplevde att de har goda kunskaper och känner sig väl rustade i bemötandet av Hiv-drabbade barn och deras familjer. Resultaten visade vilka typer av vidare utbildning socialsekreterarna har och hur detta påverkar deras självförmåga. Fastän Letteney (2010) studie handlar om amerikansk verklighet är ändå en del av resultaten användbara.

2.4 ANKNYTNINGSTEORIN

Då vår studie behandlar sexuellt utsatta barn har det känts relevant att även leta efter studier om anknytningsteorin och anknytningsmönstrens inverkan på barns utveckling. John Bowlby (1988) har i sin studie *A secure base: parent-child attachment and healthy human development* gjort en sammanfattning av ett flertal studier om barns socio-emotionella utveckling under deras fem första levnadsår. Studierna leder fram till tre huvudtyper av anknytningsmönster: trygg, otryggt-undvikande och otryggt-ambivalent anknytningsmönster. Bowlby betonar även vikten av att barn har tillgång till en trygg bas under uppväxten då detta gör barnet mer benäget att utforska sin omgivning vilket är viktigt för barnets utveckling

Schofield and Beek (2006) tar i *Attachment handbook for foster care and adoption* fasta på Bowlbys teori om anknytningsmönster och beskriver hur anknytningsteorin även kan appliceras på äldre barn och vilka konsekvenser insatser som familjehemsplacering kan få för barns anknytningsmönster. Detta har varit relevant för vår studie då en av våra frågeställningar handlar om socialsekreterarnas upplevda betydelse för barnen och deras framtid. Då insatser som familjehemsplacering kan bli aktuella för barn som utsatts för sexuellt våld är det relevant att undersöka vilka effekter detta kan ha på barnet och dess utveckling.

3 TEORETISKT RAMVERK

3.1 TEORI OM SJÄLVFÖRMÅGA

Vi ska nu fokusera på uppfattning av självförmåga, vad det är och vilken roll det har i yrkesutrymmet.

Människor väger, värderar och integrerar information om sina egna egenskaper (Bandura, 2013). Men vad ligger bakom den kognitiva processen och vilken roll har denna i deras utvecklingsprocess? Bandura; den socialkognitiva teorins fader, utvecklade sin teori, som hade självförmåga som centralbegrepp, och byggde en teori om självförmåga (Bandura 1977). Teorin om självförmåga handlar om kraften som egenskapen har i lärande- och utvecklingsprocesser och även som beteendedrivare. Vi ska beskriva Banduras teori och begreppet konceptualisering närmare. I detta avseende definierar vi self-efficacy - som vi översätter som självförmåga (Kaufmann och Kaufmann, 2016, s. 37) – som tron på att man kommer att lyckas i försöket att uppnå ett önskat resultat, det vill säga tron på att man har förmåga att lyckas i sitt försök att utföra en uppgift eller en typ av uppgift och nå det önskade resultatet (Bandura 1977). Denna tro påverkar beteendet som behövs för att uppnå resultaten. Tron på ens självförmåga – förväntningar på självförmågan (vår översättning av ”self-efficacy beliefs”) - skiljer sig från resultatförväntningar som handlar om ens förväntning på att ett visst beteende ska få en specifik konsekvens då förväntningar på självförmågan snarare går att beskriva som tron på ens förmåga att genomföra ett beteende (Martin och McLellan 2013). Enligt Bandura (1977) fungerar kognitiva processer som ett medel för att skapa och stärka en uppfattning av självförmåga. Innan vi kan förstå självförmågans betydelse för människors utveckling måste vi förstå vad som ligger bakom detta – vilka processer som leder till självförmåga. För detta analyserar vi kort Banduras socialkognitiva teori.

3.1.1 LÄRANDEPROCESSER – SOCIALKOGNITIV TEORI

Den socialkognitiva teorin har sin grund i en premiss om att människor lär sig genom fyra processer: uppmärksamhet, kvarhållning, produktion och motivation (Thomas, Morgan, och Harris 2016).

Människor lär sig av erfarenhet, det vill säga genom att försöka men också genom observation av andra och andras erfarenheter. För att ett lärandemoment ska ske, måste man vara *uppmärksam*. Genom att vara uppmärksam väljer man vilka beteenden som ska observeras och behållas av en själv. Ju mer man uppmärksammar ett upprepat beteende desto högre möjlighet har man att lära sig av det. Tidigare erfarenhet och omständigheter avgör vad man tenderar att vara uppmärksam på.

När man har varit uppmärksam och vunnit information, måste man komma ihåg informationen. Informationen måste *kvarstå*. För att kvarhålla informationen måste man ha den symboliskt representerad i imaginär och verbal form som tillåter tillgång vid behov. När man har informationen kodifierad – genom imaginär och verbal representation - kan man bete sig som man lärt sig, det vill säga, kan man *reproducera* det lärda beteende. För att kunna reproducera beteendet måste man ha den förmåga som krävs för att utföra det. När ett beteende är reproducerat spelar feedback en viktig roll för att förbättra beteendet och därmed utveckla ens förmåga.

Sist i lärandeprocessen är *motivation* för att genomföra vad man lärt sig. Man genomför inte allt som man lärt sig. Det finns en stor probabilitet av att en människa kommer genomföra vad hen lärt sig om det får positiva konsekvenser för hen. Förstärkning spelar i denna fas en avgörande roll och kan vara både vicarious, extern och intern. Den senare typen av förstärkning kallas även självförstärkning och är avgörande i Banduras teori då människor tenderar att reglera sitt eget beteende utifrån de konsekvenser som deras handlingar får.

I början använder sig individer av sina erfarenhet för att bedöma sin självförmåga och sätta mål. Ju mer individer tillämpar vad de har lärt sig – ju mer erfarenhet de har – desto starkare blir deras prestanda och dess koppling till självförmågan (Bandura, 1993).

Kort sammanfattat påverkar tron på självförmåga individens *kognition*, om individen ska vara optimistisk eller pessimistisk; *motivation*, där självförmåga påverkar målsättningar och motståndskraft mot hinder; *känslor*, där självförmåga påverkar ens sårbarhet för stress och depression; *beslutfattande*, där självförmåga påverkar de möjligheter som individen ser och tar tillvara på (Bandura 2013).

3.1.2 INFORMATIONSKÄLLOR

Nu när vi förstår hur lärandeprocesser fungerar är det viktigt att förstå hur självförmåga konstrueras. Bandura (1977) påstår att självförmåga kan grunda sig på fyra typer av källor: prestanda, vicarious upplevelse, verbal övertalning, och fysiologiska tillstånd (eller känslor).

Den starkaste informationskällan i byggandet av självförmåga är *prestanda*, som vi definierar som förmåga att utföra en uppgift ("(...) *based on personal mastery experiences*" cit in Bandura, 1977, s. 195). Framgång höjer prestationsförväntningarna medan misslyckanden sänker dem. Efter att starka förväntningar på självförmågan skapats kommer eventuella misslyckanden inte påverka individen lika negativt. Om självförmågan förbättras uppstår generalisering till olika situationer vilket innebär att individen upphör att påverkas negativt av misslyckanden även i andra situationer. Detta leder i sin tur till att självförmågan generaliseras och individen börjar uppleva god självförmåga även i dessa situationer (Bandura, 1977). Den skapade självförmågan gör det möjligt för individen att hantera stressiga situationer.

Vad som var innovativt med Banduras teori var påståendet att människor även lär sig genom observation av andra och andras erfarenheter. Detta kallas för *vicarious erfarenhet*. Genom att observera andras framgång tenderar människor att förvänta sig att lyckas genom att reproducera beteendet de observerat i liknande situationer (Bandura, 1977). Individer lär sig emellertid olika mycket av olika sociala jämförelser (Bandura 1993) då de människor individen observerar och jämför sig med kan påverka hur individen tenderar att bedöma sina egna egenskaper och självkänsla olika mycket.

Verbal övertalning eller uppmuntran kan resultera i att ens tro på självförmåga för att genomföra ett önskat beteende ökar. Denna typ av källa är emellertid svag och tenderar att bli utslagen vid upplevda misslyckanden (Bandura, 1977). Även feedback har en central roll i självförmågans utveckling. Positiv feedback på uppnådda framsteg framhäver personliga förmågor medan feedback som fokuserar på brister framhåller personliga brister (Bandura, 1993).

Den sista av informationskällorna i byggandet av självförmåga är *fysiologiska tillstånd*. När en människa befinner sig i stressiga situationer kan hen uppleva känslomässig upphetsning som fungerar som informationskälla till konstruktionen

av hens självförmåga. Hög upphetsning tenderar att försvaga prestanda och kan leda till att personen börjar undvika stressiga situationer vilket i sin tur gör det omöjligt att utveckla hanteringsmekanismer för stress och skapar därmed brist på kompetens. Detta resulterar i en rädsla för att liknande situationer ska uppstå och minskar tron av ens självförmåga. Det är önskvärt att minska känslomässiga upphetsningar för att motverka att undvikande beteende utvecklas och öka prestationsförmågan vilket leder till förstärkning av ens tro på den egna självförmågan (Bandura, 1977).

Vad som anses vara en stressig situation varierar från person till person. Enligt Bandura (1993) påverkar stress och depression tron på självförmågan och motivationen i utförandet av uppgifter. Det är därför viktigt att kunna känna att man har kontroll över stressiga situationen. Tron på självförmågan som hanteringsmekanism motverkar undvikande beteende och känslomässiga upphetsningar. Det underlättar även att riskera och våga mer och sätta högre eller svårare mål för sig själv (Bandura, 1993).

3.1.3 SAMMANFATTNING

Människor tenderar att antingen kämpa eller undvika när stressiga situationer uppstår. Hur individer hanterar stressiga situationer (vilken hanteringsmekanism de har) beror till stor del på deras uppfattning av självförmåga (Bandura 1977). Förutsatt att kunskaper och stöd finns, är det uppfattningen av självförmågan som är avgörande för ens jobbprestanda. Även i situationer där det finns begränsade möjligheter och flera hinder, tenderar individer som har tro på sin egen förmåga (hög självförmåga) att hitta sätt att utöva viss kontroll (Bandura, 1993). I en situation tenderar alltså de som har högre självförmåga att ha bättre prestanda än de som har låg självförmåga. Individer med hög självförmåga presterar ofta bättre i utförandet av flera olika sorters uppgifter då självförmågan generaliserats till ett flertal olika uppgifter medan individer med låg självförmåga tvärtom undviker svåra uppgifter, som uppfattas som personliga hot (Bandura 1993).

Som sammanfattning av självförmågans inflytande kan vi konceptualisera självförmåga i sina multipla dimensioner. På detta sätt varierar självförmåga i magnitud, generalisering, och styrka (Bandura, 1977). Bandura (1977) påvisar att variation i magnitud spelar en viktig roll i målsättning, där högre självförmåga innebär bättre möjligheter att uppnå svåra mål och större utbud av uppgifter

individ kan klara. Högre självförmåga gynnar även modet och gör individen mer benägen att våga ta chanser. Tro på självförmåga kan skilja sig åt i hur generaliseringen går till då vissa upplevelser genererar en specifik tro på självförmåga som är begränsad till vissa specifika situationer medan andra upplevelser kan generalisera sig till helt andra situationer. Individen tenderar i dessa fall att uppleva tro på sin självkänsla i ett flertal olika slags situationer. Slutligen menar Bandura (1977) att självförmåga kan variera i styrka då svaga förväntningar tenderar att snabbt släckas när de konfronteras med upplevelser som motsäger dem (misslyckanden), medan starka förväntningar kvarstår även när de konfronteras med sådana upplevelser.

3.2 ANKNYTNINGSTEORI

Anknytningsteorin handlar om känslomässiga nära relationer och deras betydelse för barns utveckling (Havnesköld och Mothander 2009). För att säkra sin överlevnad och få sina behov tillgodosedda knyter barnet, enligt anknytningsteorin, under sina första levnadsår an till en eller flera personer i sin omgivning och skapar på detta sätt erfarenhetsbaserade mentala modeller för hur det är att vara tillsammans med andra människor. Barnet använder anknytningspersonen som ett slags säker hamn vid oro eller hot om fara och som trygg bas vid utforskning av barnets omgivning; ett beteende som är mycket viktigt för barnets utveckling (Havnesköld och Mothander 2009). När barnet blir äldre utvecklas anknytningsbeteenden inom andra beteendedimensioner som är mer komplexa än de tidigare som främst utgjorts av ögonkontakt, skratt och gråt. Äldre barn kan t.ex följa efter sina föräldrar när de lämnar ett rum eller påkalla deras uppmärksamhet genom att ropa efter dem.

Den tidiga anknytningen påverkar barnets framtida liv i stor utsträckning då en trygg anknytning ofta gynnar barnets framtida sociala beteende medan separation, vanvård och försummelse kan bidra till otrygga anknytningar som ofta leder till problem senare i barnets liv. Svårigheter i kamratkontakter och utagerande beteende under skolåren är exempel på vad otrygga anknytningar kan resultera i för barnet. Det finns tre organiserade anknytningsmönster; trygg, otryggt-undvikande och otryggt-ambivalent. Barnet kan även ha en desorganiserad anknytning vilket är den allvarligaste formen av anknytning då den är tydligt kopplad till senare problem i barnets liv (Hwang och Nilsson 2011). Detta anknytningsmönster är emellertid

väldigt sällsynt (Hwang och Nilsson 2011). Som socialsekreterare är det viktigt att känna till vilken betydelse anknytning har för en människas utveckling och hur försummelse och vanvård tidigt i livet kan få konsekvenser för barns utveckling. Kunskapen är viktig då den socialsekreterare som har huvudansvar för utredningen av ett barns situation inte sällan både har en avgörande betydelse för barnets trygghet och utveckling och hur barnets situation kommer att utvecklas (Meeuwisse and Swärd, 2002; Socialstyrelsen, 2019, s. 16).

4 ETISKA ÖVERVÄGANDEN

C-uppsatsen är varesig täckt av Lag (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor eller den så kallade etikprövningslagen då studien inte räknas som forskning enligt 2§ 2st (2003:460). Ändå finns några etiska övervägande som vi diskuterat och tagit ställning i för att genomföra vår studie.

Under vår forskningsprocess har vi utgått från Vetenskapsrådets (2002) forskningsetiska principer i den mån det varit möjligt. De forskningsetiska principerna utgörs av de fyra kraven samtyckeskravet, informationskravet, nyttjandekravet och konfidentialitetskravet varav tre är uppfyllda i vår studie.

Informationskravet innebär att forskaren måste informera alla som berörs av forskningen om den aktuella forskningsuppgiftens syfte och är i vår studie uppfyllt. Informationskravet fodrar att de som deltar i undersökningen har rätt att själva bestämma över sin medverkan. Även detta krav är uppfyllt i vår uppsats.

Konfidentialitetskravet innebär att uppgifter om alla som ingår i en undersökning skall ges största möjliga konfidentialitet och personuppgifterna skall förvaras på ett sådant sätt att obehöriga inte kan ta del av dem. I vår studie är även detta krav uppfyllt.

Nyttjandekravet fodrar att alla uppgifter som insamlats om enskilda personer endast får användas för forskningsändamål och är ej uppfyllt i vår studie (Vetenskapsrådet 2002).

4.1 INFORMATIONSKRAVET

I samband med att plats och datum för våra intervjuer med socialsekreterarna bestämdes informerades även personerna vi kontaktade under rekryteringsprocessen om syftet med vår studie och vad intervjuerna var tänkta att handla om. Denna information var särskilt viktig då forskningsämnet kan uppfattas som känsligt – barn som varit utsatta för sexuellt våld.

Vi informerade de intervjuade om att de kunde avbryta intervjun när som helst och utan vidare förklaring. Vi informerade även om att de intervjuade inte behövde svara på någon fråga om de inte ville det.

Vetenskapsrådets informationskrav uppfylldes därmed.

4.2 SAMTYCKESKRAVET

Vi inhämtade intervjupersonernas samtycke genom att be dem signera en samtyckesblankett innan intervjuerna inleddes. Tre av intervjuerna genomfördes per telefon vilket gjorde att vi inte kunde få samtyckesblanketterna signerade. Vi gick runt denna svårighet genom att informera om samtyckesblanketten och dess innehåll för intervjupersonen, fråga om samtycke, läsa texten på samtyckesblanketten högt och få samtycke muntligt. Detta spelades även in.

I början av intervjuerna fick vi intervjupersonernas samtycke för att spela in intervjuerna för att möjliggöra transkribering och underlätta dataanalysen. Inspelning var av stor vikt under telefonintervjuerna då samtyckesblanketten var ersatt av muntligt samtycke.

Vi bestämde att vi båda skulle vara närvarande i varje intervju, där Linus Rosén ledde intervjuerna och Susete Silveiro antecknade och deltog i dem vid behov. Detta var ett medvetet beslut då vi ansåg att vårt ämne var känsligt och inte ville riskera att språkproblematik skulle bli ett hinder i studien eller på något sätt kännas obekvämt för de intervjuade. Intervjupersonerna var informerade om detta och gav samtycke till att båda intervjuerna var närvarande.

4.3 KONFIDENTIALITETSKRAVET

Då konfidentialitetskravet innebär att information om personerna som deltagit i undersökningen ska hanteras varsamt för att undvika att obehöriga kan ta del av informationen, är även detta krav uppfyllt eftersom det inte framgår i studien vilka vi har intervjuat.

Vi ansåg att alla uppgifter förutom att samtliga av de intervjuade jobbar på barn- och ungdomsenheter var irrelevanta. Personliga uppgifter, socialkontor eller stad har därför inte registrerats för de enskilda intervjupersonerna.

Ett etiskt dilemma uppstod då vi var tvungna att maila enhetscheferna på samtliga av Göteborgs socialkontors barn- och ungdomsenheter och be dem upplysa enhetens socialsekreterare om vår studie. Vi kontaktade alltså inte intervjupersonerna direkt och urvalsprocessen skedde via enhetscheferna. Vi har därmed inte varit säkra på om intervjupersonerna valt att delta av egen fri vilja eller blivit utvalda och ombedda av sina enhetschefer att delta. Vi ansåg emellertid att vår urvalsprocess ändå bör ske genom mail till enhetscheferna då Socialkontoren

föredrar att kontaktas på detta sätt då denna typen av frågor till enskilda socialsekreterare alltid bör ställas via enhetschefen.

4.4 NYTTJANDEKRAVET

Nyttjandekravet är inte uppfyllt till fullo trots att vi kommer radera det inspelade materialet från intervjun och den tillhörande transkriptionen. Nyttjandekravet innebär att studiens insamlade information inte används eller lånas ut i icke-vetenskapliga syften. Då ett flertal elever på Socionomprogrammet kommer ha tillgång till vår studie och vi inte kommer ha möjlighet att kontrollera hur eller vem som använder den, är detta krav inte uppfyllt.

4.5 ÖVRIGA ETISKA ÖVERVÄGANDE

Intervjuguiden byggdes med tanken att inte få mer information än vad som är relevant för studien. Frågor var strukturerade och alla som visade sig vara otydliga under första intervjun, korrigerades och några som kändes repetitiva eliminerades. Vi frågade inte om exempel och även när de intervjuade gav spontana exempel var de alltid generella. Om specifika exempel om barns och ungdomars livshistoria skulle råka framkomma, skulle vi inte transkribera detta då det inte är relevant för studien. Detta blev emellertid inte nödvändigt och allt transkriberades under samtliga intervjuer.

På begäran av de intervjuade genomfördes en gruppintervju med två intervjuade samtidigt på grund av tidsbrist för intervjupersonerna. Vi tog beslut om att det inte skulle innebära ett problem då båda hade informerats om studiens syfte och var medvetna av frågornas karaktär. Under intervjun och senare när vi transkriberade insåg vi emellertid att de intervjuade kanske kände att vi ifrågasatte deras jobbkompens. Under intervjun försökte vi förklara och även släta frågor för att eliminera den problematiken. Det är dock möjligt att svaren som vi fick var försiktiga med tanke på att de intervjuade kan ha känt att de skulle kunna bedömas av varandra.

Angående vårt beslut om att vara två intervjuare på plats, upplevde vi inte att det var obekvämt för de intervjuade. När vi bad om deras tillåtelse upptäckte vi inte några tecken på tvekan och under intervjuerna upplevde vi inte någon obekvämhets hos intervjupersonerna. Att vara två personer närvarande fungerade även som en förebyggande säkerhetsåtgärd om ett tekniskt problem skulle uppstå och vi

förlorade inspelningarna. Samtliga intervjupersoner blev tillfrågade om det var okej att båda intervjuarna närvarade. Intervjuaren som assisterade den primäre intervjuaren försökte vara så tyst så möjligt för att skapa en trygg miljö och undvika att de intervjuade kände sig ifrågasätta eller pressade. Vi upplevde att de intervjuade glömde bort att det var två intervjuare på plats under telefonintervjuerna och kände att de hade en dialog med enbart den primäre intervjuaren.

5 METOD

5.1 KVALITATIV INTERVJU

I studien utgörs vår primärdata av de kvalitativa intervjuer vi gjort med socialsekreterare på olika socialtjänsters barn- och ungdomsenheter. Eftersom vår studies syfte har varit att utforska och gå på djupet med i vilken utsträckning professionella inom socialtjänstens barn- och ungdomsenhet upplever sig redo att bemöta barn som misstänks ha utsatts för sexuella brott, har vi valt att samla vår empiri genom semistrukturerade intervjuer. Vi har utformat en intervjuguide som listar de specifika teman som vi velat beröra under intervjuerna samtidigt som personerna som intervjuats har haft stor frihet att utforma svaren hur de vill. Som intervjuare har vi haft möjlighet att ställa frågor som inte finns med i intervjuguiden om vi tyckt att det känts relevant utifrån vad som framkommit under intervjun. Denna intervjumetod tenderar att vara mycket flexibel då intervjuerna utvecklas under undersökningens gång och är tacksam att använda när man vill få kunskap om hur den intervjuade uppfattar världen och företeelsen man undersöker (Bryman 2018). Vår intervjuguide har huvudsakligen utgjorts av öppna frågor och har med fördel kunnat användas för att ta reda på hur intervjupersonerna tolkar och förstår företeelsen vi undersökt. Det är emellertid viktigt att komma ihåg att vid individuella intervjuer är det individuella åsikter och uppfattningar som framkommer.

5.2 UTFÖRANDE AV INTERVJUN

Samtliga socialkontors barn- och ungdomsenheter i Göteborg fick ett informationsmail om studiens syfte och uppmanades att höra av sig till oss via mail eller telefon om någon av socialsekreterarna på enheten var intresserad av att delta. Tre personer från två olika socialkontor var intresserade av att delta men då vårt mål var att intervju minst sex socialsekreterare, skickade vi även informationsmailet till socialkontor i Malmö och Helsingborg. Tre socialsekreterare från dessa socialkontor var intresserade av att delta och intervjuades över telefon. Då dessa socialsekreterare inte hade möjlighet att fylla i samtyckesblanketten, lämnade de istället muntligt samtycke som spelades in efter att vi läst upp texten från samtyckesblanketten för dem över telefon. Två av

socialsekreterarna i Göteborg var tvungna att intervjuas samtidigt då de inte hade möjlighet att avsätta tid för mer än ett intervjutillfälle. Eftersom den ena socialsekreteraren arbetade med utredningar och den andra i enhetens mottagningsgrupp, gjorde vi bedömningen att deras arbetsuppgifter skiljde sig från varandra tillräckligt mycket för att deras utsagor om erfarenheter och upplevelser på arbetsplatsen inte skulle påverka varandra för mycket trots att de intervjuades samtidigt och hörde varandras svar. Intervjuguiden har byggts utifrån vår frågeställning och våra teorier. Vi försökte undvika att fråga om saker utöver vad som var viktigt för att besvara våra frågeställningar när vi utformade vår intervjuguide. Eftersom det ibland finns en fin linje mellan att fråga om hur socialsekreterare upplever sina kunskaper och personliga egenskaper och att ifrågasätta deras kompetens, försökte vi vara tydliga och noga med att informera om vårt studiemål under intervjuerna. Vi försökte bygga en neutral och icke-dömande intervjuguide men insåg i samband med vår första intervju att den inte var felfri.

En gruppintervju med två intervjupersoner genomfördes och detta var vår första intervju. Under intervjun upptäckte vi att några frågor i intervjuguiden påminde om varandra med endast små skillnader och det var framförallt dessa frågor vi justerade för att få information utan att behöva upprepa frågor. Under gruppintervjun insåg vi att några frågor kunde uppfattas som att vi ifrågasatte intervjupersonernas förmåga att genomföra sina jobb. Det kan ha berott på att det var två personer som intervjuades samtidigt och det kan ha påverkat deras förståelse av frågorna och fått dem att känna att deras svar kunde ses som att deras kompetens granskades och bedömdes av den andra intervjupersonen. Även om vi fick svar i linje med vad andra intervjuade svarade, raderade vi frågor för att intervjupersonerna i de andra intervjuerna inte skulle känna att vi ifrågasatte deras kompetens. Vi var medvetna om att gruppintervju med detta ämne inte var optimal som metod. Inga frågor i intervjuguiden lades till eller ändrades efter den första intervjun. Överflödiga frågor raderades bara vilket även hade en gynnsam effekt på tiden det tog att genomföra intervjun som vid det första intervjutillfället varade i mer än en timme.

Tre telefonintervjuer genomfördes. Intervjupersonerna var från annan ort och hade endast möjlighet att delta i telefonintervjuer. Vi funderade på vilken som skulle vara det bästa metoden och ansåg att även om vi inte hade möjlighet att se kroppsspråk med allt som det innebär, var det mest bekvämt för intervjupersonerna

att genomföra intervjuer utan videosamtal. Under intervjuerna var intervjuarna istället uppmärksamma på signaler som tystnad och tecken av tveksamhet.

Alla intervjuer spelades in och transkriberades. Inspelningarna raderades efter transkribering och transkribering ska raderas efter uppsatsen betygsatts.

5.3 TEMATISK ANALYS

Redan under studiens intervjustadie bestämde vi oss för att använda tematisk analys som analysmetod. Bryman (2013) menar att en tematisk analys skiljer sig från många andra analysmetoder då den saknar en tydlig bakgrund och därmed en tydlig beskrivning av utförandet vilket gör den till en väldigt flexibel analysmetod som kan användas i ett flertal olikartade kontexter. Enligt Bryman innebär en tematisk analys att man söker efter återkommande teman vilket gör den lämplig som analysmetod i vår studie då vi upplevde att mönster och teman var tydligt urskiljbara i intervjupersonernas utsagor redan under intervjufasen (Bryman 2013). De teman som utgör vår studies analys har valts ut utifrån sin relevans för våra frågeställningar och hur återkommande de varit i vår datakälla. De teman som varit återkommande i det transkriberade materialet och lyfts fram i vår analys är: *Socionomprogrammet rustade inte socialsekreterarna tillräckligt bra, Erfarenheten är viktigast för att känna sig rustad, Betydelsen av feedback, Betydelse för barnens framtid, De viktigaste personliga egenskaperna*. Dessa teman var inte särskilt överraskande då de till stora delar kongruerar med vår intervjuguides uppbyggnad och struktur som i sin tur baserats på vår studies syfte och frågeställningar. I samband med transkriberingen tilldelades samtliga av de sex respondenterna en bokstav (A-F) för att det ska framgå vilka intervjupersoner citaten i analysen kommer från utan att deras riktiga namn avslöjas. Citaten är exakt återgivna utifrån intervjupersonernas uttalanden och har valts ut då vi ansett dem vara representativa för de teman vår analys är uppdelad i.

5.4 VALIDITET

Validitet innebär att man i studien undersökt det man faktiskt ämnat undersöka (Jacobsen 2012). I denna typ av undersökning bör man alltid reflektera över huruvida den metod man har valt för studien är rätt för att ge svar på det man undersöker. Att genomföra intervjuer, vilket är den metod vi valt för vår studie, ger svar i form av individuella åsikter från intervjupersonerna om ett fenomen.

Vårt val att intervjua socialsekreterare på olika socialkontors barn- och ungdomsenheter, vilken är de som har störst närhet till fenomenet vi undersöker, påverkar således studiens validitet positivt. Informationen från intervjuerna kommer alltså inte från andrahandskällor eftersom intervjupersonerna enbart refererat till upplevelser de själva haft och känslor de själva känt. Intervjupersonernas förmåga att lämna riktig och adekvat information om ämnet vi studerar bedömer vi således vara väldigt god (Jacobsen 2012).

5.5 RELIABILITET

En studies reliabilitet bottnar i huruvida olika faktorer hos studien påverkat dess resultat. Ledande frågor, felaktigt utförda intervjutranskriberingar, felaktiga analyser och intervjupersoner som i för hög grad påverkas av intervjun är exempel på vad som försämrar en studies reliabilitet (Jacobsen 2012). Eftersom intervjuguiden vi använt oss av under intervjuerna nästan enbart utgjorts av öppna frågor och vi som intervjuare försökt ta så liten plats som möjligt under intervjuerna, har intervjupersonernas möjligheter att svara vad de vill på frågorna utan att styras av ledande formuleringar varit relativt stora vilket har en god inverkan på undersökningens reliabilitet.

Inför intervjuer bör man som intervjuare alltid vara medveten om att ens närvaro och den plats intervjun utförs på kan påverka resultaten och därmed studiens reliabilitet (Jacobsen 2012). Att tre av de socialsekreterare som medverkat i vår studie intervjuades på deras respektive arbetsplatser var därför bra för undersökningens reliabilitet då detta förmodligen bidrog till en känsla av trygghet för intervjupersonerna. Dessa intervjupersoner kände förmodligen även att de deltog i studien och besvarade våra frågor i egenskap av socialsekreterare på en barn- och ungdomsenhet då de befann sig på sina arbetsplatser. Även de intervjuer som utfördes över telefon hade en gynnsam effekt på studiens reliabilitet då intervjupersonerna själva hade möjlighet att välja var de skulle befinna sig under intervjun då de i förväg informerats om när de skulle bli intervjuade. Även detta bidrog förmodligen till en känsla av trygghet för intervjupersonerna som hade möjlighet att bli intervjuade i sina egna hem.

5.6 GENERALISERBARHET

En studies generaliserbarhet syftar på i vilken utsträckning studiens resultat går att generalisera och därmed också gälla för en större grupp. Generaliserbarhet innebär alltså att upptäckter från ett fåtal undersökta enheter kan generaliseras till enheter som inte undersökts alls i studien (Jacobsen 2012). Eftersom vi har använt oss av en kvalitativ metod i undersökningen och bara intervjuat sex socialsekreterare är det svårt att generalisera och generaliserbarheten är därmed relativt låg i vår studie trots att intervjupersonernas svar inte skiljt sig stort åt. Kännetecknande för den kvalitativa metoden är emellertid att enbart ett fåtal enheter undersöks som särskilt valts ut på grund av att de är särdeles intressanta eller kan förväntas ge bra information. Att antalet är litet är i själva verket en förutsättning för att kunna gå på djupet i intervjuerna då ett större antal personer skulle ta alltför lång tid att intervjuas. Generaliserbarheten i kvalitativa studier kan emellertid stärkas om liknande resultat förekommer i tidigare forskning (Jacobsen 2012).

I det informationsmail som skickades till de socialkontor vi ämnade undersöka i vår studie uppmanades de socialsekreterare på enheten som var intresserade av att bli intervjuade att höra av sig till oss. Vi skickade ett mail till varje socialkontor och inväntade därefter svar från socialsekreterarna som ville delta. Hur socialsekreterarna på barn- och ungdomsenheten fick information om vår studie och huruvida de uppmanades av sina chefer att delta eller ej, saknar vi kunskap om eftersom vi inte vet hur de personer på socialkontoren som mottog informationsmailet valde att vidarebefordra informationen till sina kollegor eller hur urvalsprocessen på socialkontoren gick till. Det finns således en risk att intervjupersonerna uppmanades av sina chefer att delta i studien och därmed "valdes ut" vilket påverkar studiens generaliserbarhet negativt då det kan ha legat i enhetschefernas intresse att låta socialsekreterare med särskilda egenskaper eller åsikter komma till tals i studien. Då vi inte hade tillgång till enskilda socialsekreterares mailadresser och socialkontoren föredrar att kontaktas på detta sätt, hade vi inte möjlighet att göra annorlunda.

5.7 ARBETSFÖRDELNING

I studien har vi försökt fördela arbetet jämnt mellan oss. Vissa delar har vi bestämt att den ena personen skriver och den andra sedan läser igenom och ändrar vid behov genom ett gemensamt Google-dokument och vice versa. Detta har utgjort ett slags opponentskap i vilket vi löpande i processen har bedömt varandras texter. Under

intervjuerna har Linus Rosén tagit ett lite större ansvar medan Susete Silveiro har tagit ett lite större ansvar vid upprättandet av anteckningar under intervjuerna och utformandet av intervjuguiden. Vi tycker båda att denna fördelning varit bra och rättvis.

6 RESULTAT OCH ANALYS

Vi kommer börja med att beskriva socialsekreterarnas uppgifter inom barn- och ungdomsenheten på socialtjänsten när det gäller barn som varit utsatta för sexuellt våld. Beskrivningar av uppgifterna bidrar till en ökad förståelse för hur dessa uppfattas och hanteras av socialsekreterare.

Socialsekreterarnas uppgifter med barn som utsatts för sexuella övergrepp inom utredning eller mottagning på socialkontor tilldelas dem, det vill säga att socialsekreterare vanligtvis inte har kontroll över vilka uppgifter de får. Detta kan dels bero på att de är direkt tilldelade till socialsekreterare som har färre ärenden då ärendet kommer in, eller dels för att ärenden med tiden visar sig handla om andra problem än vad man först trott och utvecklas till helt andra problematiker.

(...) när vi få in ett ärende och man inleder en utredning, då kanske det handlar om en sak och sen i utredningen kan ju till exempel... med sexuellt våld eller annat våld komma fram. Så att då vet man ju aldrig. - Socialsekreterare A när hen pratade om när hen började att bemöta sexuellt utsatta barn.

På ett sätt blev jag tilldelad dem men det var pågående ärenden jag hade där det uppdagades grejer. Ärendet var redan mitt men det var inte aktuellt utefter någon form av sexuella övergrepp. - Socialsekreterare C när hen pratade om vem som bestämde att hen skulle bemöta sexuellt utsatta barn för första gången.

Upplevd kontroll över uppgifter är avgörande för att förstå hur mycket ansträngning som kommer att krävas av en. Teorin om självförmåga fokuserar på interna egenskaper och hur dessa påverkar individen samt miljön då individer som tvivlar på sig själva (låg självförmåga) inte tror att de kan ändra sina situationer vilket leder till en brist på ansträngning även när de befinner sig i miljöer som är rika på potentiella möjligheter (Bandura 1993). Bandura (1993) påstår att dessa individer, de med hög självförmåga, tvärtom genom uthållighet, hittar sätt att ta kontroll även i miljöer med begränsade möjligheter och många svårigheter. Vi kan dra slutsatsen

att brist på kontroll över vilka uppgifter man tilldelas inte bör vara avgörande för ens motivation, självförmåga och följaktligen framgång i utförandet av uppgiften.

Denna slutsats bekräftas av upptäckten att en av intervjupersonerna berättar om att socialsekreterare, trots att ärenden tilldelas dem, ändå kan ha något slags av kontroll då de kan anmäla personliga intressen om specifika teman.

Ja, det är lite vad man kan och vad man är intresserad av. Och sedan handlar det även om ålder och erfarenhet. - Socialsekreterare D när hen pratade om hur ärenden vanligtvis tilldelades.

I de flesta av intervjuerna avslöjades uppgifter i beskrivningarna brister på konkreta riktlinjer för hur man ska hantera ärenden där barn har blivit utsatta för sexuella övergrep.

(...) skulle jag önska också en uppfräschning, och lite mer... men riktlinjer liksom. – Socialsekreterare A, när pratade om att hen kände att hen hade tillräckliga kunskaper för att bemöta barn som var utsatt för sexuellt våld.

(...) det hade varit jättebra men man har ju en LVU-checklista och det skulle man behöva även om detta – en checklista. (...) Det skulle man ha, ja. För det har man ju med hedersrelaterat våld. – Socialsekreterare D när hen pratade om huruvida det finns specifika riktlinjer eller målsättningar om hur dessa ärenden ska hanteras.

Den upplevda bristen på konkreta riktlinjer kan ses som en brist i uppgiftsdefinitionen. Det kan vara problematisk då detta kan leda till osäkerhet i vad som behövs för att genomföra uppgiften. Det vill säga att det kan leda till osäkerhet i ens självförmåga. Som vi analyserade ovan kan låg självförmåga leda till undvikande av uppgifter som uppfattas kräva mer förmåga än individen anser sig ha (Bandura 1993).

Detta bekräftas av de intervjuades upplevelse av att de flesta av socialsekreterarna inte föredrar ärenden där temen är barn som varit utsatta för

sexuella övergrepp. Det vill säga att socialsekreteraren undviker ärenden inom detta tema.

(...) det här är ärenden som de flesta inte vill ha. (...) så finns det misstankar om sexuella övergrepp så hoppar de flesta inte fram och säger ”jag tar det”
(...) – Socialsekreterare E när hen pratade om hur stor del av jobbet utgörs av att möta barn som var utsatta för sexuella brott.

Inom ramen för uppgiftsdefinitionen blir det viktigt att uppmärksamma ett potentiellt problem i ärendenas kategorisering, att det kan finnas ärenden där problematiken handlar om sexuella övergrepp trots att det kategoriserats som annat.

(...) det är ju även ungdomar eller tjejer som är destruktiva, när man pratar om dem berättar de om mobbning och så kan det komma fram att de också blivit utsatta av kompisar. Och jag tror att många glömmar bort det. För det är ju också ett övergrepp. De har haft ett förhållande med någon kille och så har de plötsligt haft sex mot deras vilja och så har de det mot deras vilja för att de vill ha kompisar och komma in i gänget. Det är ganska mycket då. Och alla tjejerna som varit bortgifta. Och killarna som också tvingas gifta bort sig
(...) - Socialsekreterare D när hen pratar om ärenden som tilldelas.

Citaten ovan tyder på ett problem i definitionen av uppgiften och följaktligen de nödvändiga förmågorna för att hantera den med.

Det är viktigt att påpeka att de intervjuade berättade om att i hand med att det inte är så vanligt att bemöta barn som varit utsatta för sexuella våld, finns det också ett växande antal av dessa fall. Ändå var det antagligen också vanligt förekommande att många barn som blir utsatta för sexuella övergrepp aldrig kommer till socialtjänst kännedom.

Jag tycker att det blir mer och mer men jag tror att vi missar mycket. –
Socialsekreterare D när hen pratade om hur stor del av hens jobb handlar om att bemöta sexuellt utsatta barn.

Det är tack och lov en liten del men det förekommer och antagligen finns det ett mörkertal som inte kommer till vår kännedom. – Socialsekreterare C när hen pratade om hur stor del av hens jobb var med att bemöta sexuella utsatta barn.

(...) Så att det utgör en väldigt liten del av det som vi jobbar med för att det inte kommer till vår kännedom, tycker jag. (...) - Socialsekreterare F när pratade om hur stor del av hens jobb var med att bemöta sexuella utsatta barn.

Att de intervjuade uppmärksammade denna problematik i identifiering av sexuellt utsatta barn visar en sorts känsla av misslyckande. Vi kommer att analysera den aspekten senare i tematiska analysen. Deras uppfattning om att det finns ett stort mörkertal stöds även av forskning som påvisar att de flesta barn som utsatts för sexuella övergrepp inte kommer till socialtjänstens kännedom. Dessa barn har alltså inte möjlighet att ta del av det stöd och insatser som myndigheter kan erbjuda dem (Jackson m.fl. 2015).

En aspekt som var återkommande och de intervjuade tenderade att se som relevant var att socialsekreterare arbetar vanligtvis parvis. Den aspekten ska bli analyserad i mer detalj senare i den tematiska analysen.

Nu när socialsekreterares uppgifter med barn som varit utsatta för sexuella övergrepp är beskriven enligt dataanalys och teori, ska vi försätta med tematisk dataanalys av de teman som varit relevanta för de frågor som tas upp i denna uppsats.

Vad gäller den teoretiska analysen upptäckte vi fem teman i vår data (förutom temat om uppgiftsbeskrivning): 1) Socionomprogrammet rustade inte socialsekreterarna tillräckligt bra; 2) Erfarenheten är viktigast för att känna sig rustad; 3) Betydelsen av feedback; 4) Betydelse för barnens framtid; 5) De viktigaste personliga egenskaperna. Vi ska nu gå genom vart och ett av dessa teman.

6.1 SOCIONOMPROGRAMMET RUSTADE INTE SOCIALSEKRETERARNA TILLRÄCKLIGT BRA

Vi har försökt besvara frågan om hur väl rustade i termer av kunskaper socialsekreterarna upplever att de är. Denna fråga besvarar vi med koppling till utbildning och erfarenhet. I detta tema kommer vi både gå igenom kunskaper som socialsekreterare erhållit från socionomprogrammet och de olika metoder de hittat för att främja möten med sexuellt utsatta barn. Socialsekreterarna identifierar de kunskaper som de upplever vara mest relevanta för att kunna bemöta sexuellt utsatta barn. Dessa relateras även till vårt teoretiska ramverk och kunskapsläget inom ämnet.

Alla intervjuade var bestämda i sin uppfattning om att socionomprogrammet inte rustar socialsekreterare tillräckligt bra för att bemöta barn som varit utsatta för sexuella övergrepp.

(...) jag tänker inte att utbildningen berör det här ämnet alls egentligen. (...) Så man har inte ens den grundkunskapen i hur man ska bemöta barn i svåra situation i allmänhet, när man har ett barnsamtal och så. Och när det gäller (...) utsatthet för sexuellt våld, så gick vi nog aldrig in på den typen av problematik i utbildningen. (...) man var helt oförberedd på det. – Socialsekreterare F när hen pratade om sin grundutbildning har förberett hen för att ska kunna bemöta sexuella utsatta barn.

(...) Socionomprogrammet (...) förbereder en mer för att jobba med människor men inte med de olika delarna. Framförallt förbereder det en inte för att jobba på socialtjänsten, kan jag tycka – Socialsekreterare C när hen pratade om sin grundutbildning har förberett hen för att ska kunna bemöta sexuella utsatta barn.

(...) den kunskapen man får räcker inte. Man behöver mer kunskap och mer utbildning än vad man får där. – Socialsekreterare D när hen pratade om sin grundutbildning har förberett hen för att ska kunna bemöta sexuella utsatta barn.

Vi frågade inte direkt om hur de intervjuade upplevde sin förmåga för att bemöta sexuella utsatta barn då det kunde upplevas som ohövligt. Den frågan skulle vara av största intresse för att förstå hur socialsekreterare upplever sina förmågor och utveckling med bemötande av sexuellt utsatta barn. Eftersom socionomprogrammet inte kändes som att det var tillräckligt bra för att rusta socialsekreterare för att bemöta sexuellt utsatta barn skulle de känna att deras förmåga inte var tillräcklig för att genomföra uppgiften. Vi kan alltså anta att socialsekreterares självförmåga för att bemöta sexuellt utsatta barn var låg i början av karriären. Från resterande punkter av tematiska analysen kommer vi att förstå att det ändå, enligt vad som framkom i intervjuerna, var jobbigast i början men på något sätt kunde de intervjuade växa i sin förmåga att hantera ärenden där temat var sexuella övergrepp.

Bandura (1993) pekar på att en kan ha kunskaper och färdigheter men det betyder inte att en kan använda dem. Det är avgörande om en har självförmåga, att hen tror på att hen är kapabel av använda sina kunskaper och färdigheter för att genomföra en uppgift. Alla intervjuade har socionomutbildning då det är ett krav för att vara socialsekreterare så vi kan anta att alla intervjuade har kunskaper för att genomföra sina uppgifter. Vi kan utläsa från intervjuernas utsagor att de intervjuades självförmåga i början av karriären var låg när det gäller bemötande sexuellt utsatta barn.

Som vi nämnde i uppgiftsbeskrivningen var det återkommande att de intervjuade nämnde problematiken med identifiering av barn som varit utsatta för sexuella övergrepp. När de frågades om svårigheten som de upplevde i utförandet av arbetet när det handlar om bemötande av sexuellt utsatta barn, svarade flera av intervjupersonerna att det var att ha misstankar om att ett barn är utsatt för sexuella övergrepp på något sätt men inte kunna bevisa det.

(...) Ibland skickar man ju hem dessa barnen till deras familjer. Alltså, vi vet vad barnet säger men man kan inte omhändertaga, man kan inte göra någonting konkret idag. – Socialsekreterare E när hen pratade om svårigheter hen möter i utförandet av hens arbete när det handlar om bemötande av sexuellt utsatta barn.

(...) sen ska man träffas och vill inte barnet prata mer. Just att man vet att det finns någonting där men... (...) – Socialsekreterare F när hen pratade om svårigheter hen möter i utförandet av hens arbete när det handlar om bemötande av sexuellt utsatta barn.

Detta kan ses som ett sorts misslyckande i utförandet av uppgiften. Om vi tar hänsyn till detta, är det viktigt att förstå hur socialsekreteraren tolkar sin förmåga. Enligt Bandura (1993) är kognitiva funktionen påverkade av hur en tolkar och bygger förmågan, på det sättet att en kan eller 1) se förmåga som något som en skaffar och då måste en öka sin förmåga med att få kunskap och kompetens. Denna typ av individ söker utmaningar och ser misslyckanden som en del av en praktisk lärandeprocess i vilken även misslyckanden bidrar till lärande (acquisition process); 2) eller kan en se förmåga som en inneboende kapacitet, och då är misslyckanden sett som brist på intelligens. Den typen av individ väljer uppgifter som minimerar risken för misslyckande.

Vi fördjupade inte denna aspekt i den här uppsatsen men vi kan ändå identifiera den som en viktig aspekt för att förstå och förutse socialsekreterarens undvikande av uppgifter inom ramen av sexuellt utsatta barn.

Känslan av misslyckande kan också analyseras med tanke på jobbenngagemang. Jobbenngagemang är definierat som ett positivt sinnestillstånd som anställda uppvisar samt denotation om att en arbetar hårt och kvarstår trots svårigheter, och att en visar sig starkt engagerad i vad hen gör och känner sig lyckligt upptagen i sitt arbete (Consiglio m.fl. 2016). Consiglio och kollegor (2016) hittade en relation mellan självförmåga och jobbenngagemang. Självförmåga påverkar motivation som leder till ansträngning och uthållighet och följaktligen högre engagemang. Vi ska återkomma till denna punkt när vi analyserar arbetsmiljön och relationen mellan kollegor och chefen. Tillsvidare låt oss säga att det är möjligt att de intervjuade identifierade en problematik och använder detta för att justera sina mål och förbättra sin prestanda.

I intervjuer fokuserade vi mycket på vidare utbildning och dess betydelse i förbättring av de intervjuades förmåga. Till skillnad från grundutbildningen menade alla intervjuade att vidare utbildning är avgörande för att förbättra sig på jobbet. Vidare utbildning kom i många olika former under intervjuerna: att lära sig med

kollegor och chefer, universitetsutbildning, föreläsningar; temadagar, samverkan mellan verksamheter som jobbar med barn som varit utsatta av sexuella övergrepp; osv. Vilka vidare utbildningar studiens deltagare tagit del av under tiden de arbetat med sexuellt utsatta barn skiljde sig stort åt.

(...) sedan har vi samverkan med [XX] Barnahus (...). Så de finns ju tillgängliga att bolla med om man har tankar och idéer och frågor om det. – Socialsekreterare E när hen pratade om sin arbetsplats erbjuder utbildning inom området barn som utsatts för sexuella övergrepp/ egen och barns känslöhantering. Barnhusets specificering togs bort för att skydda den intervjuades identitet.

Men det är ju mer individuellt och så det tror jag att det ser ut i arbetsgrupper, att vissa kanske har gått egna kurser och läst eget och vidareutbildat sig om. – Socialsekreterare A när hen pratade om hen har varit på någon form av extra utbildning.

Letteney (2010) ansåg det vara relevant att skilja mellan måttligt pålitliga informationskällor som möten, seminarier på arbetsplatsen och kollegor; och informationskällor av hög pålitlighet, som konferenser, föreläsningar, kurser, böcker osv. I likhet med Letteneys (2010) studie, har de flesta socialsekreterare (alla utom två) som vi intervjuat haft störst erfarenhet av att lära sig via måttligt pålitliga informationskällor. Detta kan vara av stor betydelse då Letteney (2010) menar på att det framförallt är informationskällor av hög pålitlighet som kan öka socialsekreterarens bekvämlighet i bemötande av hiv-drabbade barn och deras familjer. Resultaten visar att det finns en positiv relation mellan bekvämlighet och självförmåga i bemötande av hiv-drabbade barn och deras familjer (Letteney 2010).

Att lära sig av andras erfarenhet är en viktig aspekt i teorin om självförmåga och vi återkommer till den punkten senare när vi analyserar temat: Erfarenheten är viktigast för att bli rustad. Nu fokuserar vi på betydelsen av den sociala miljön (arbetsmiljön) för ens självförmåga.

Anställda är proaktiva i förbättring av sin sociala miljö och bygga upp sin motivation under tiden (Consiglio m.fl. 2016). Självförmåga påverkar hur en ser på situationen där en upptäcker fler situationella möjligheter än situationella hot. På så

sätt är anställda med hög självförmåga proaktiva i sökandet efter möjligheter som kan finnas i deras arbetsmiljö och därmed proaktivt bygga relationer med andra som leder till en ökning av en positiv uppfattning av arbetsmiljön (Consiglio m.fl. 2016).

Men jag tänker också att man är bättre rustad. Jag tänker att dels för att man har varit på en utbildning så får man den kunskapen och sen så brukar vi också prata om det i arbetsgruppen och tar upp frågor och sånt. (...) - Socialsekreterare A när hen pratade om hen har varit på någon form av extra utbildning.

Det är någonting som man ständigt pratar om (extra utbildningen. reds. anm.), men också liksom med arbetsmiljö och hur ska man utvecklas och kunna också vara bättre stöd och en bättre socialsekreterare för barnen. – Socialsekreterare F när hen pratade om det finns ett önskemål hos personalen om att ha extra utbildningar.

I dessa citat kan vi verifiera att de intervjuade uppfattade sin arbetsmiljö som positiv och lärorik. Kollegor och chefen (under handledningsmöten) kommer fram som lärande exempel på hur socialsekreterare ska utveckla sina kunskaper.

Vi uppmärksammade att bara två av de intervjuade uttryckte att de hade ett intresse av att bemöta och arbeta specifikt med sexuellt utsatta barn.

Jag tycker att det är roligt att jobba med det. Jag tycker det är roligt att jobba med alla former av övergrepp som misshandel för jag tycker det är kul att få se att man kan göra någonting bra för ett barn. Jag tycker det är spännande. – Socialsekreterare D när hen pratade om hur hen personligen har blivit påverkade av att jobba med sexuellt utsatta barn.

Vi analyserade allas svar på frågan om vidare utbildning och insåg att de två intervjuade som uppgav sig vara mest intresserade av ärenden av sexuellt utsatta barn också var de som hade deltagit i flest officiella extra utbildningar (eller informationskällor av hög pålitlighet (Letteney 2010)), som kurser och föreläsningar.

Sedan är det väl det att jag har ett litet specialintresse för dessa ärendena vilket gör att jag får fler av dem vilket också gör att jag tar ett ganska stort ansvar att själv se till att jag känner mig rustad, att jag tar kontakt om jag behöver. – Socialsekreterare E när hen pratade om att hens arbetsplats erbjuder utbildning inom området barn som utsatts för sexuella övergrepp/ egen och barns känslohantering

Från de intervjuades svar ser vi en koppling mellan personliga intressen av ett specifikt jobbtema och att vidare utbilda sig inom detta. Detta resultat är i linje med teorin om självförmåga och de studier som påvisar en relation mellan hög självförmåga och aktivt sökande efter möjligheter att rusta sig bättre för arbetet (Consiglio m.fl. 2016). Även användandet av informationskällor av hög pålitlighet bidrar till ökad kunskap som i sin tur ökar socialsekreterarens bekvämlighet och därmed självförmåga (Letteney 2010).

6.2 ERFARENHET ÄR VIKTIGAST FÖR ATT BLI RUSTAD

Förutom utbildning upplevde socialsekreterarna att erfarenhet spelar en stor roll i svaret på frågan om hur väl rustade i termer av kunskaper socialsekreterare upplever att de är. Socialsekreterare får ofta sina kunskaper från deras egna och kollegors erfarenheter och utvecklar dem tillsammans med dessa. Här kommer vi att utveckla erfarenhetens betydelse och relatera den till teori och kunskapsläget.

Från de flesta intervjuer uppfattade vi att det är sällan socialsekreterare bemöter barn som varit utsatt för sexuellt våld och det gör att de inte känner sig erfarna av att arbeta med denna grupp.

Även de intervjuade som hade mellan 15 och 30 års erfarenhet i utredning inom barn- och ungdomsenheten, kände att deras erfarenhet av sexuell våldsproblematik inte var stor.

De är väldigt få, de här barnen som vi möter, så erfarenheten av att träffa de här barnen tänker jag gör att man inte får använda sig av det man har lärt sig. – Socialsekreterare B när hen pratade om hur användbar hen tycker att extra utbildning har varit.

Ändå blev det tydlig att det är erfarenheten som är den viktigaste aspekten för att socialsekreterare ska kunna känna sig rustade för att bemöta sexuellt utsatta barn.

Bristen på kontroll över vilka uppgifter socialsekreterarna tilldelas vägs till viss del upp av socialsekreterarnas erfarenhet i hantering med ärenden om sexuella övergrepp.

(...) Så man kan inte riktigt förbereda sig på det viset utan där får man ju använda sig av sin egen erfarenhet, kunskap liksom. – Socialsekreterare A när pratade om när hen började att bemöta sexuellt utsatta barn.

Med avseende på om den egna förmågan att hantera känslomässiga svårigheter i bemötandet med barn som varit utsatta för sexuellt våld har blivit bättre med tiden, bekräftade de intervjuade att erfarenhet gjort dem bättre rustade.

(...) Och sen gör man sin egen utveckling (...) åren går, man blir äldre (...) förhoppningsvis så lär man sig och vet mer och mer om sig själv (...) – Socialsekreterare B när hen pratade om sin upplevda förmågas utveckling över tid.

Detta är i linje med teorin om självförmåga som påstår att prestanda är den mest effektiva informationskällan i byggandet av självförmåga (Bandura 1977). Framgång i ens prestanda höjer behärsknings förväntningarna och med successiva framgångar byggs starka förväntningar om ens förmåga som i sin tur minskar misslyckandes påverkan (Bandura 1977). Bandura (1977) beskriver prestandans betydelse där prestandans utveckling leder till en generalisering av ens självförmåga. Inte bara till likadana uppgifter utan också till flera andra än de där prestandan har utvecklats.

Som vi beskrev i teorin om självförmåga, tar Bandura (1977) inte bara hänsyn till ens egen erfarenhet utan också till vicarious erfarenhet. Resultaten från intervjuerna överensstämmer med teorin om självförmåga där alla intervjuade på något sätt exemplifierade samtal med kollegor eller chefer som en sorts extra utbildning.

(...) det blir alltid det att man går till kollegor och man stöttar varandra, utbyter erfarenheten och så. – Socialsekreterare F när hen pratade om arbetsplatsens erbjudande om utbildning inom området barn som utsatts för sexuella övergrepp och/eller känslöhantering.

(...) mycket så här, pratar med en kollega som har mer erfarenhet och skriva ner punkter för sig själv. (...) – Socialsekreterare F när hen pratade om huruvida det finns specifika riktlinjer eller målsättningar om hur dessa ärenden ska hanteras.

Med tanke på att en lär sig genom observation av andras framgång i situationer som kan kännas som stressande eller farliga (Bandura 1977), är vicarious erfarenhet särskilt relevant i socialsekreterares utveckling av självförmåga i hantering av ärenden med barn som varit utsatta för sexuella övergrepp. Som framkommer i intervjupersonernas beskrivningar är dessa ärenden ofta oförutsägbara eller på något sätt dåligt definierade och socialsekreterare förlitar sig därför ofta på kollegor som är mer erfarna.

(...) det blir mer att man får konsultera andra kollegor som har mer erfarenhet och så. (...) det blir liksom mer att hämta kunskaper baserade på just ett specifikt ärende och hur man ska göra... det saknar jag jättemycket, att ha nån trygghet i att man ändå har en liten grundförståelse för det. – Socialsekreterare F när hen pratade om att hen har varit på någon form av extra utbildning.

Den normativa information, det vill säga information om uppgifter som en får från observation eller kommunikation med kollegor, ger grunden för social jämförelse och tillåter grunden för ens målsättning (Gibbons och Weingart 2001). Normativ information påverkar individens målsättning (Gist 1987) som ska påverka och bli påverkad av ens självförmåga och följaktligen ens motståndskraft mot misslyckanden (Bandura 1993). Gibbons och Weingart (2001) menar på att om andras prestanda är observerbar kan sociala jämförelse bli det mest inflytelserika externa faktorn i byggandet av självförmåga. Med tanke på att socialsekreterare brukar jobba parvis är detta ett viktigt lärorikt moment där socialsekreteraren som

upplever låg självförmåga inom ett givet ärendes ämne, som barn som var utsatta för sexuellt övergrepp, med fördel kan jobba parvis med en socialsekreterare med hög självförmåga inom ämnet för att utveckla sin självförmåga. Från Gibbons och Weingart (2001) studie kan vi konstatera att med observation av någons framgång kan individen bli påverkade att öka sin egen självförmåga. Detta stämmer väl överens med intervjupersonernas uppfattning av att det är utvecklande och betryggande att arbeta tillsammans med erfarna kollegor som man kan fråga till råds vid behov.

6.3 FEEDBACK

Från analysen av svaren på frågan om på vilket sätt socialsekreterare upplever att de får känslomässigt stöd i sin yrkesroll upptäckte vi att feedback vanligtvis konstituerar det stöd som socialsekreterare får på arbetsplatsen. Feedback kan yttra sig på olika sätt vilket vi här kommer belysa närmare. Analysen relateras även till teori och kunskapsläget.

Samtliga av socialsekreterarna som deltagit i vår studie har uppgivit att de regelbundet får feedback i sitt arbete med sexuellt utsatta barn. I intervjuerna har alla varit överens om att feedback på arbetet de utför är positivt och utvecklande även om intervjupersonerna på de olika socialkontoren erhåller den i olika stor utsträckning och från olika personer. Vissa av socialsekreterarna är nöjda med den feedback de får på sitt arbete medan andra önskar att den hade varit bättre och mer frekvent. Även om samtliga av studiens deltagare är överens om att feedback är viktigt för deras utveckling råder det delade meningar bland dem om vilka aspekter av deras arbete med sexuellt utsatta barn som de helst får feedback på.

Detta överensstämmer med studiens teoretiska del då feedback spelar en central roll för självförmågans utveckling (Bandura 1993). Consiglio och kollegor (2016) betonar vikten av feedback även i förstärkning och förbättring av sociala relationer som i sin tur leder till ökat engagemang. Men det är inte bara feedback som man får från andra som påverkar självförmåga, utan också självgenererad feedback (Bandura 1993; Gist 1987). Självövervakning, där en rapporterar framstegen regelbundet, funkar som en guidad behärskning (*mastery*) som leder till hög självförmåga och slutligen till hög prestanda (Bandura 1993; Gist 1987). Enligt Gist (1987) kan självgenererad feedback vara avgörande för individer som har ett externt

kontroll-lokus, d.v.s. att kontrollen över de positiva och negativa händelserna är placerad utanför individen. Sådana individer tenderar att tillskriva framgång till tur och har svårt att lära sig av andra då de tenderar att tillskriva deras framgång till förmågor som de inte tror sig ha. Därför kan självgenererad feedback i samband med verbal övertalning sägas öka ens interna kontroll-lokus för specifika beteenden/uppgifter då kontrollen över de positiva och negativa händelserna istället förläggs inom individen (Gist 1987).

En av socialsekreterarna som intervjuats uppger att hen vanligtvis får feedback av arbetsledaren i samband med att skyddsbedömningar görs men även löpande av kollegor under utredningsprocessen i samtal och metodhandledning. Enligt denna intervjuperson rör vanligtvis feedbacken de utredningar som hen skriver och de klientsamtal som hålls i samband med detta:

Jag tänker att själva utredningen består ju av informationsinsamlande som man hela tiden också bedömer, så jag tänker en skyddsbedömning behöver man ibland göra i början, sen kan man väl göra en skyddsbedömning under en utrednings gång om det framkommer nya uppgifter och så. Och det gör ju vi socialsekreterare aldrig själva, utan det gör vi med arbetsledare. Och under tidens gång så tänker jag att det i metod och i samtal med både kollegor och arbetsledare så blir det som feedback. Och ”hur blev det samtalet?” och ”Hur blev den...?” och sen när man har skrivit utredningar så läser alltid en arbetsledare det och ger liksom feedback på det sättet liksom – Socialsekreterare A när hen pratade om att få någon typ av feedback av, under och/eller avslutning av ärenden om sexuellt utsatta barn.

En annan socialsekreterare upplever att feedbacken från kollegor och arbetsledare är så gott som obefintlig och snarare emanerar från klienterna och enhetschefen. Till skillnad från intervjupersonen ovan tenderar denna feedback vanligtvis att handla om hur väl hen lyckats etablera en relation till barnet:

Man får inte det av förste socialsekreteraren, man får det inte av kollegor – eller det får iallafall inte jag. Men jag får det av barnet. Som den flickan jag har nu, hon ringer till mig varje dag och småpratar om saker och det tycker

jag är en feedback. För då märker man att det är någonting hon vill... Man skapar den relationen. För det är jätteviktigt att man har en relation till sin klient även om man inte har det egentligen – man har det under tiden. Att man vågar ha det. Enhetschefen kan ju ge bra feedback men det är inte mycket man får från förste socialsekreteraren – Socialsekreterare D när hen pratade om att få någon typ av feedback av, under och/eller avslutning av ärenden om sexuellt utsatta barn

En annan av intervjupersonerna framhöll att även negativ feedback kan vara utvecklande och ha en gynnsam effekt på socialsekreterarens bemötande av klienter. I följande citat beskriver hen hur feedback från klienter kan te sig:

Det kan bli väldigt frustrerat. Alltså en frustrerad feedback i själva mötet men det gäller också att man vågar plocka upp den. Och det ligger ju på mig att lyfta och faktiskt ställa frågan “hur blev det för er under förra mötet? Det blev väldigt upprört”. Att man tar det nästa gång så att det inte bara ligger där. Och då kan det vara att någon tycker att jag är fullständigt dum i huvudet. Och det kan ju finnas en poäng med det ibland också. Man måste våga ta det för att det ska gå att göra någonting mer och faktiskt ta till sig den kritiken man får. Vissa saker kan man inte ändra. Jag är en myndighetsperson, jag har saker jag måste göra, jag kommer inte alltid säga det de vill höra. Men det kan ge mig en tankeställare ”Hur kan jag presentera det på ett bättre sätt nästa gång? Fanns det någonting annat jag kunde göra? – Socialsekreterare E när hen pratade om att få någon typ av feedback av, under och/eller avslutning av ärenden om sexuellt utsatta barn

Hur feedback är konstruerad och kommunicerad kan ha olika konsekvenser. Som vi såg ovan i teorin om självförmåga, åskådliggör feedback som baserar sig på uppnådda framsteg personliga förmågor medan feedback som fokuserar på brister belyser personliga brister (Bandura 1993). Fokus på brister kan leda till ett konstant ifrågasättande av ens förmåga som kan leda till allvarliga konsekvenser. Om en bedömer att en situation eller uppgift kräver mer resurser än vad hen har, kan detta leda till rollöverbelastning (Brown m.fl. 2005). Brown och kollegor (2005) upptäckte att i situationer där individer upplever hög nivå av rollöverbelastning,

slutar organisatoriska resurser påverka självförmåga, samtidigt som effekter av självförmåga och personliga målsättning i prestanda raderas. Därför är det avgörande att eliminera risker som kan leda till rollöverbelastning, antingen genom för svåra uppgifter eller av misstro i egen förmåga.

6.4 BETYDELSE FÖR BARNENSFRAMTID

I detta tema kommer vi att besvara frågan om hur stor betydelse socialsekreterare upplever att de har för de sexuellt utsatta barn de träffar och deras framtid. Svaren på frågan presenteras relaterade till anknytningsteorin och temats kunskapsläge.

Förändring på sikt

Synen på vilken effekt arbetet med barn som utsatts för sexuella övergrepp har varierar bland socialsekreterarna som intervjuats i studien, men genomgående har vikten av att se på förändringar hos barnen ur ett längre perspektiv betonats av intervjupersonerna. Socialsekreterarna som deltagit i studien har varit överens om att man ibland inte märker de positiva effekter som arbetet med barnen har direkt efter att en insats har påbörjats, utan att det ibland behöver dröja en längre tid innan effekten av en insats märks. Enligt flera av intervjupersonerna upplever barn ofta stor frustration i samband med att en insats påbörjas då insatsen upplevs som meningslös och utan verkan. En av intervjupersonerna uppger t.o.m att vissa sexuellt utsatta barn till en början upplevt att situationen förvärrats efter att socialtjänsten ingripit.

För någonstans vill vi se det som att vi hjälper dem. Vissa vill kanske inte se det så i det läget de är i. Det kanske de heller aldrig kommer att se utan bara tycka att saker bli värre eller ”Varför skulle det här komma fram egentligen? Titta vad det blev för stor grej”. Det kan ju vara både och. – Socialsekreterare C när hen pratade om att hen spelar en viktig roll för barnens känsla av förtroende för vuxna.

Socialsekreteraren som citatet ovan är hämtat från beskriver en av de svårigheter som kan uppstå i arbetet med sexuellt utsatta barn när en insats effekt till en början inte är märkbar. Samma socialsekreterare beskriver senare i intervjun sin roll i mötet med sexuellt utsatta barn på följande sätt:

(...) jag bryter den situationen de befinner sig i, den negativa. Det blir så att jag är början till brytpunkten (...) – Socialsekreterare C när hen pratade om att hen spelar en viktig roll för barnens känsla av förtroende för vuxna.

I citatet betonar intervjupersonen ytterligare att arbetet med denna grupp är en längre process i vilken socialsekreteraren spelar särskilt viktig roll i de tidigare faserna. En annan av socialsekreterarna beskriver vikten av att se på insatsernas effekt ur ett längre perspektiv så här:

Och det är lite samma där, att jag är medveten om att jag har ett stort ansvar för att det ska bli så. Kanske snarare än att jag har någonting att bevisa för dessa barnen. Och det kanske inte alltid märks i mötet men jag tänker att efter att processen är klar, det är då jag hoppas att de kan se tillbaka på mig som en person som faktiskt gjorde dessa sakerna, att jag gjorde det jag sade. Så kanske inte just i mötet. Men förhoppningen är att den effekten kommer längre fram. – Socialsekreterare E när hen pratade om att hen spelar en viktig roll för barnens känsla av förtroende för vuxna.

Anknytningsteorins fader John Bowlby (Bowlby 1988) fann i sina studier att barn som tidigt under uppväxten utsatts för hög stressnivå eller omsorgsbrister påverkades av detta senare i livet då de inre arbetsmodeller som barnet skapat genom sina erfarenheter av samspel med anknytningspersoner genererat otrygga eller desorganiserade anknytningsmönster. Om en anknytningsperson utsätter barnet för sexuella övergrepp eller brister i sin omsorg, tenderar barnet att utveckla anknytningsmönster som i förlängningen kan resultera i svårigheter i kamratkontakter och utagerande beteende under skolåren. Då barn tenderar att internalisera dessa beteenden krävs det att deras arbetsmodeller uppdateras för att beteendet ska förändras. Barnet måste få möjlighet att utveckla nya varaktiga relationer till andra omsorgsgivare (Som familjehemsföräldrar i de fall barnet placerats i ett familjehem) för att det ska få nya erfarenheter och kunna bygga nya arbetsmodeller. Ju äldre ett barn är desto svårare är det emellertid att ändra de befintliga arbetsmodeller och anknytningsmönster som hen skapat (Bowlby 1988). Detta tar tid och är således helt i linje med intervjupersonernas uppfattning av arbete

med sexuellt utsatta barn som tidskrävande. Att det tar tid för ett barn med ett otryggt eller desorganiserat anknytningsmönster att utveckla nya relationer och arbetsmodeller enligt anknytningsteorin, speglas i intervjupersonernas utsagor om insatser som ger effekt först efter ett tag. Åtminstone i de fall intervjupersonerna åsyftat insatser till de barn som utvecklat otrygga anknytningsmönster.

Ökar barnens förtroende för vuxna

Under intervjuerna som genomförts i studien har det framkommit att samtliga av socialsekreterarna som deltagit upplever att de, under möten med sexuellt utsatta barn, spelar en avgörande roll för barnens förtroende för vuxna. Detta ser intervjupersonerna som en önskvärd konsekvens av arbetet med denna grupp då förtroende för vuxna har en gynnsam effekt på barnens möjlighet att bli hjälpta och benägenhet att även söka hjälp från andra vuxna. En av socialsekreterarna beskrev till och med sin roll för barnens ökade förtroende för vuxna på följande sätt:

(...) Och det är lite samma där att jag är medveten om att jag har ett stort ansvar för att det ska bli så. (...) – Socialsekreterare E när hen pratade om att hen spelar en viktig roll för barnens känsla av förtroende för vuxna.

Flera av de intervjuade beskrev det som ett stort ansvar att se till att barnen de möter får ett ökat förtroende för vuxna medan andra snarare beskrev det som en naturlig konsekvens av arbetet med sexuellt utsatta barn. En annan socialsekreterare uppgav följande:

Men och det här också att en vuxen lyssnar och utan att liksom tycka eller ifrågasätta i det utan tar emot och lyssnar. Intresserar sig för barnet. Och många gånger liksom kanske få information om... alltså, vad vi gör här, vad det finns för andra ställen dit man kan vända sig. Det finns andra instanser också man kan vända sig till som barn och ungdom. Någonstans tänker jag att det borde förhoppningsvis visa på att finns vuxna som bryr sig om barn och ungdomar. Det har någonstans med förtroende att göra. Man känner att det är nån idé att vända sig till en vuxen och berätta om nåt är jobbigt. – Socialsekreterare B när hen pratade om huruvida hen spelar en viktig roll för barnens känsla av förtroende för vuxna.

Följande socialsekreterare uppgav under intervjun att förtroende för andra vuxna genereras då hen möter barnen i egenskap av socialsekreterare och ett slags representant för vuxenvärlden. Att som vuxen försöka hjälpa ett sexuellt utsatt barn bidrar till ett ökat förtroende enligt denna socialsekreterare.

Och det handlar om - det som vi lite var inne på - att om ett barn berättar om missförhållanden och någonting som de önskar ändra så är det ju viktigt att vi lyssnar på det och agerar på det. Och det kan ju var olika grader, jag tänker att ibland kan det ju vara så allvarligt att ett barn faktiskt inte kan gå hem. Då agerar vi på det. Och jag tänker att vi är ju vuxenvärlden, vi står ju för det. Så jag tror att absolut till viss del... – Socialsekreterare A när hen pratade om att hen spelar en viktig roll för barnens känsla av förtroende för vuxna.

I sina studier har Bowlby (1990) lyckats påvisa att det är av stor betydelse för ett barns utveckling att det känner sig tryggt i vetskapen att en anknytningsperson finns tillgänglig. Detta gäller inte minst yngre barn vars anknytningspersoner tjänar som trygga baser som de kan söka sig till för att få trygghet. Ju säkrare ett barn är på att det har möjlighet att återvända till den trygga basen, desto mer benäget blir det att utforska världen vilket gynnar barnets utveckling. I de fall då det exempelvis förekommit sexuellt våld inom familjen är inte föräldrarna tjänliga som trygga baser för barnet och andra vuxna behöver erbjuda barnet en trygg bas (Bowlby 1988). Att socialsekreterarna som deltagit i vår studie ser det som viktigt att stärka barnens förtroende för vuxna är alltså helt i linje med Bowlbys teori om mindre barns utveckling. I de fall andra än barnets föräldrar behöver erbjuda en trygg bas är det önskvärt att barnet i fråga kan känna förtroende för vuxna för att hen ska våga utforska världen och utvecklas.

Även äldre barn kan vara betjänta av förtroende för vuxna i sin utveckling. Gillian Schofield och Mary Beek (Schofield och Beek 2006) skriver att barn i skolåldern kan ha ett flertal olika anknytningspersoner i sina liv som är rangordnade hierarkiskt efter hur viktiga de är för barnets utveckling och vilka behov de tillgodoser. De äldre barnens anknytningspersoner utgörs ofta av klasskompisar eller vänner men även lärare och vuxna släktingar. Även i dessa fall gynnas alltså barns utveckling av förtroende för vuxna då dessa ofta utgör anknytningspersoner

för dem (Schofield och Beek 2006). Intervjupersonernas ambition att främja sexuellt utsatta barns förtroende för vuxna rimmar väl med denna teori om äldre barns anknytningspersoner.

Då ett slags tabu kring sexuella övergrepp tenderar att råda i samhället i stort, upplever ofta sexuellt utsatta barn att det är svårt att berätta om sina upplevelser av rädsla för att bli stämplade och skambelagda av omgivningen. Eftersom sexuella övergrepp är ett väldigt känsligt ämne för barn är det ofta problematiskt för socialsekreterare att prata med dem om upplevelserna under deras barndom. Därför är en stor del av den forskning och de utsagor om upplevda sexuella övergrepp som finns tillgängliga idag berättelser som återberättats av barn som vuxit upp (Jackson m.fl. 2015). Att ökat förtroende för vuxna är positivt stämmer överens med Jacksons och kollegors studie (2015) då sannolikheten att barn vågar berätta om sexuella övergrepp för vuxna ökar om de känner förtroende för dem. I nuläget kontaktar bara en liten del av de barn som blivit sexuellt utsatta socialtjänsten och de som väljer att berätta om övergreppen gör oftast detta för sina mödrar (Jackson m.fl. 2015).

6.5 DE VIKTIGASTE PERSONLIGA EGENSKAPERNA

I detta tema svarar vi på vår sista fråga om hur väl rustade i termer av personliga egenskaper socialsekreterare upplever att de är. Vi har analyserat de personliga egenskaper som socialsekreterarna uppgett vara viktigast och relaterat dem till vårt teoretiska ramverk och kunskapsläget.

De flesta av socialsekreterarna som intervjuats i vår studie har varit överens om vilka egenskaper som är viktigast när man bemöter sexuellt utsatta barn. Samtliga intervjupersoner uppgav att det är viktigt att kunna lyssna på vad barnen har att berätta utan att uppfattas som dömande eller illa berörd av vad som framkommer under samtalet. Vissa socialsekreterare tyckte emellertid att det var ännu viktigare att ha tålmodighet och inte pressa barnen för hårt under samtalen. Oavsett vilken specifik egenskap socialsekreterarna ansåg vara viktigast, var samtliga överens om att man alltid bör främja förtroendet barnet har för socialsekreteraren och relationen de har till varandra. Huruvida detta bäst görs genom att vara en god lyssnare eller undvika att pressa barnet under samtalet, hade intervjupersonerna skiljda

uppfattningar om. En av socialsekreterarna som ansåg att den viktigaste egenskapen är att kunna lyssna utan att döma uppgav följande under intervjun:

Det absolut viktigaste, skulle jag säga, är att kunna lyssna och ta emot utan att döma. Alltså utan att tycka synd om, det kommer du alltid göra men att vara neutral men inte kall. Det skulle jag säga är det viktigaste för dessa barnen är över lag väldigt väldigt känsliga för reaktioner. Så du behöver kunna höra på väldigt fruktansvärda berättelser utan att dina egna känslor skiner igenom för mycket. För det kan stänga. Barn vill ju oftast inte göra någon illa, alltså att det ska vara jobbigt. Så jag måste kunna höra på det här utan att säga "Nej men herre gud" eller reagera för kraftigt – Socialsekreterare E när hen pratade om vilka personliga egenskaper som är viktigast.

Uppfattningen att lyssnande är den viktigaste egenskapen stämmer överens med tidigare forskningsstudier som identifierat aktivt lyssnande som den enskilt viktigaste egenskapen i bemötande med sexuellt utsatta barn (Faller m.fl. 2010; Habigzang m.fl. 2008). I synnerhet öppna frågor är effektiva för att ta del av barns berättelser och utsagor enligt Cheung (2008).

Flera av socialsekreterarna delade uppfattningen att en av de viktigaste egenskaperna är att kunna lyssna utan att barnet känner sig skuldbelagt samtidigt som de betonade vikten av att inte pressa barnen under klientsamtalen. En socialsekreterare svarade följande:

En viktig personlig egenskap som nästan är en självklarhet - för mig iallafall – är att vara lyssnande och hämta in. Var inte dömande som att skuldbelägga den som har blivit utsatt. Man måste se till individen och var den är mentalt i denna situationen. Vissa barn vill absolut inte prata för att det är så skambelagt. "Det är mitt eget fel. Det är jag som...". Det är otroligt vanligt bland vuxna, men även bland barn. Och ibland är det inte så lätt att sätta ord på känslorna heller. Och samtidigt visa förståelse för det är viktigt att inte pressa för mycket heller. För det kommer ändå komma polisförhör som kommer vara jobbiga för dem. Samtidigt behöver vi ju få den informationen vi behöver för att kunna göra en korrekt skyddsbedömning –

Socialsekreterare C när hen pratade om vilka personliga egenskaper som är viktigast.

Detta är också i linje med tidigare forskning som betonar betydelsen av att kunna hjälpa barn att berätta utan att förvandla mötet till ett förhör. Detta görs lättast genom att låta dialogen präglas av frihet och spontanitet (Habigzang m.fl. 2008).

Flera av intervjupersonerna betonade vikten av att främja relationen (eller alliansen) som socialsekreteraren har till barnet. Följande socialsekreterare ansåg att detta bäst görs genom att vara tålmodig under klientsamtalen med barnen och att tålmod är socialsekreterarens viktigaste egenskap:

Att man har tålmod och kan skapa alliansen. Att låta barnet bara prata. Vissa barn pratar och andra inte. Att man bara låter dem berätta det de själva vill. Man behöver inte prata om själva övergreppet. Man kan prata om andra saker. Vad som känns, känslorna, var de är någonstans. – Socialsekreterare D när hen pratade om vilka personliga egenskaper som är viktigast.

Detta stämmer överens med tidigare forskning som visar att det är viktigt att använda barnens egna ord, inte föreslå nya begrepp och att vara uppmärksam på icke-verbalt beteende (Habigzang m.fl. 2008). Håkansson och kollegor (2008) analyserar relationen mellan de som försöker att hjälpa (socialsekreterare i detta fall) och barnet där ett alltför formellt språk tenderar att leda till ett slags distanserad korrekthet som missgynnar barnet och dess relation till socialsekreteraren. Det är viktigt att bemöta barnen istället för att enbart informera dem (Frenning m.fl. 2012).

Denna socialsekreterare ansåg att det finns ett samband mellan socialsekreterarens uppträdande under barnsamtalen och hur god relationen till barnet blir. Samma socialsekreterare beskrev senare i intervjun vikten av att ha en god relation till sin klient på följande sätt:

För det är jätteviktigt att man har en relation till sin klient även om man inte har det egentligen – man har det under tiden. Att man vågar ha det – Socialsekreterare D när hen pratade om vilka personliga egenskaper som är viktigast.

Schofield och Beek (2006) skriver att det, enligt anknytningsteorin, är mycket viktigt att socialsekreterare lyckas skapa relationer till de barn de möter i socialtjänsten. En god och tillitsfull relation till det barn vars situation socialsekreteraren utreder tenderar att utgöra ett stort stöd för barnet och skapa en känsla av skydd. Detta är önskvärt då de barn socialsekreterare möter ofta är i stort behov av support och trygghet. Enligt Schofield och Beek (2006) är en förutsättning för att en tillitsfull relation till ett barn ska kunna byggas att socialsekreteraren uppträder respektfullt och omtänksamt i sina möten med barnet. Att som socialsekreterare vara icke-dömande och visa att man bryr sig om barnet har också en gynnsam effekt på relationen (Schofield och Beek 2006). Strävan efter att upprätta en tillitsfull relation till barnen återkommer i flera av intervjupersonernas utsagor och rimmar väl med anknytningsteorins syn på vad som är viktigast i möten med sexuellt utsatta barn. Flera av socialsekreterarna som intervjuats i vår studie har uppgett att de alltid strävar efter att inte uppfattas som dömande eller illa berörda i samtalen med barnen vilket också är i linje med anknytningsteorins syn på hur man bör uppträda som socialsekreterare på barn- och ungdomsenheten. Om ett barn upplever att hen skapar oro eller väcker negativa känslor genom att berätta om sin situation, tenderar barnet att sluta sig eller helt sluta berätta, enligt flera av intervjupersonerna. Enligt anknytningsteorin har detta en mycket negativ effekt på socialsekreterarens relation till barnet.

7 AVSLUTANDE DISKUSSION

I vår studie har vi försökt ta reda på om socialsekreterare inom socialtjänstens barn- och ungdomsenhet upplever att de är redo och har tillräcklig kunskap för att kunna bemöta sexuellt utsatta barn. Sammanfattningsvis har vi från de intervjuer vi genomfört kunnat se att de ärenden som innebär att man som socialsekreterare behöver bemöta sexuellt utsatta barn ofta undviks av socialsekreterare. Detta beror enligt de socialsekreterare vi intervjuat att på att det är en känslomässigt svår grupp att jobba med och ett flertal av intervjupersonerna upplever att det skulle vara önskvärt att ha fler specifika riktlinjer att tillgå som kunde minska deras känsla av osäkerhet i utförandet av dessa uppgifter. Även om ingen av socialsekreterarna vi intervjuat uppgett att de själva ogärna arbetar med sexuellt utsatta barn, har ett flertal berättat att de har kollegor som tycker att detta är mycket svårt.

Vi har även upptäckt att socialsekreterarna i studien inte tycker att socionomprogrammet har rustat dem tillräckligt väl för att bemöta barn som varit utsatta för sexuella övergrepp vilket kan leda till en minskning av deras upplevda självförmåga och att de i förlängningen börjar undvika dessa ärenden. Samtliga av deltagarna uppgav att socionomprogrammet inte förberett dem tillräckligt väl för att bemöta barn som blivit sexuellt utsatta. Extrautbildningar i form av föreläsningar, kurser på universitetet eller utbildningsdagar har emellertid samtliga av socialsekreterarna vi intervjuat upplevt som hjälpfulla och bra komplement till socionomprogrammet – oavsett om de själva tillskansat sig extrautbildningarna eller om deras arbetsplatser tillhandahållit dem.

I studien har det även framkommit att socialsekreterarna tenderar att lita på sina kollegor i stor utsträckning och att de ofta följer den normativa information som de får när de frågar dem till råds. Feedback från kollegor och chefer har de flesta socialsekreterare som vi intervjuat värdesatt då de upplever att det gör dem bättre på sitt arbete, utvecklar deras självförmåga och är ett stort stöd i arbetet med sexuellt utsatta barn. Vissa av intervjupersonerna upplever även att feedback från klienter varit synnerligen användbar till detta.

De flesta intervjupersonerna har uppgett att den enskilt viktigaste personliga egenskapen i arbetet med sexuellt utsatta barn är att vara en god lyssnare och inte uppfattas som dömande när man tar del av barns utsagor. Vissa av

socialsekreterarna tycker emellertid att det är viktigare att inte pressa barnen för mycket under samtalen men håller med om att det är av stor vikt att kunna lyssna när man träffar klienter.

Alla utom en av studiens deltagare upplever att de saknar kontroll över när och i vilken utsträckning de ska arbeta med barn som utsatts för sexuella övergrepp. Detta beror främst på att man som socialsekreterare vanligtvis inte själv bestämmer vilka ärenden man ska tilldelas och att sexuella övergrepp inte alltid är kända under de tidigare faserna av en utredningsprocess utan uppdagas under ärendets gång.

Intervjupersonerna i vår studie upplever sammanfattningsvis att de är rustade för att bemöta sexuellt utsatta barn, men det inte är inte på grund av socionomprogrammet, utan snarare extrautbildningar de tagit del av i efterhand, utvecklandet av vissa personliga egenskaper och erfarenhet de fått av att arbeta med denna grupp och erhålla feedback från kollegor och chefer. Samtliga intervjupersoner har uppgett att deras förmåga att hjälpa sexuellt utsatta barn är god. Flera har emellertid framhållit att effekten av arbete med denna grupp ofta bara är observerbar om man betraktar den på längre sikt och att det ibland inte är möjligt att se en insats effekt med en gång. Flera av socialsekreterarna har uppgett att ökat förtroende för vuxna är en önskvärd effekt som de upplever att arbetet med sexuellt utsatta barn ofta får.

7.1 FÖRSLAG PÅ VIDARE FORSKNING

Mot bakgrund av våra resultat kring socialsekreterarnas upplevda självförmåga som förändrats under tiden de arbetat med sexuellt utsatta barn, anser vi att det hade varit intressant att mäta socialsekreterares självförmåga för specifika uppgifter. Då de flesta av socialsekreterarna i studien uppgav att de känner sig bättre rustade för att bemöta barn som utsatts för sexuella brott idag än när de började arbeta med denna grupp, vore det intressant att undersöka förändringen av deras självförmåga närmare och huruvida den skiljer sig åt för olika uppgifter. För att göra detta skulle specifika situationer och uppgifter behöva identifieras och begränsas och självförmåga i sina olika dimensioner i definierade situationer/uppgifter mätas. Ett förslag kan vara att använda sig av Pedrazza och kollegors (2013) skala för att fastställa nivån på socialsekreterarens självförmåga. Skalan tar hänsyn till de tre dimensioner av självförmåga som diskuterats i uppsatsen: känslomässig reglering; procedurell självförmåga (prestanda); och stöd.

Det hade även varit intressant att analysera socialsekreterarnas kontroll-lokus för att bättre förstå hur deras självförmåga är konstruerad och hur deras chefer bättre skulle kunna använda självförmågans informationskällor för att förbättra deras självförmåga. En studie av detta slag hade varit användbar för att förbättra såväl socialsekreterarnas arbetsmiljö som deras självförmåga i arbetet med sexuellt utsatta barn. Då det under intervjuerna i vår studie framkom att ett flertal socialsekreterare på barn- och ungdomsenheten är obekväma med att bemöta sexuellt utsatta barn, känns ovan nämnda studie relevant då detta är tätt kopplat till självförmåga.

REFERENSLISTA

Alessandri, Guido, Enrico Perinelli, Evelina De Longis, Wilmar B. Schaufeli, Annalisa Theodorou, Laura Borgogni, Gian Vittorio Caprara, och Luigi Cinque. 2018. "Job Burnout: The Contribution of Emotional Stability and Emotional Self-Efficacy Beliefs". *Journal of Occupational and Organizational Psychology* 91(4):823–51.

Bandura, Albert. 1977. "Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change." *Psychological Review* 84(2):191–215.

Bandura, Albert. 1993. "Perceived self-efficacy in cognitive development and functioning". *Educational psychologist* 28(2):117–48.

Bandura, Albert. 2013. "The role of self-efficacy in goal-based motivation". S. 147–57 i *New developments in goal setting and task performance*, redigerad av E. A. Locke och G. P. Latham. New York: Routledge.

Bowlby, John. 1988. *A Secure Base: Parent-Child Attachment and Healthy Human Development*. New York: Basic Books.

Brown, Steven P., Eli Jones, och Thomas W. Leigh. 2005. "The Attenuating Effect of Role Overload on Relationships Linking Self-Efficacy and Goal Level to Work Performance". *Journal of Applied Psychology* 90(5):972–79.

Bryman, Alan. 2018. *Samhällsvetenskapliga metoder*. 3:e uppl. Stockholm: Liber.

Cheung, Monit. 2008. "Promoting Effective Interviewing of Sexually Abused Children: A Pilot Study". *Research on Social Work Practice* 18(2):137–43.

Consiglio, Chiara, Laura Borgogni, Cristina Di Tecco, och Wilmar B. Schaufeli. 2016. "What makes employees engaged with their work? The role of self-efficacy and employee's perceptions of social context over time". *Career Development International* 21(2):125–43.

Eksvärd, Elaine. 2016. *Medan han lever*. Bokförlaget Forum.

Faller, Kathleen Coulborn, Linda Cordisco-Steele, och Debra Nelson-Gardell. 2010. "Allegations of Sexual Abuse of a Child: What to Do When a Single Forensic Interview Isn't Enough". *Journal of Child Sexual Abuse* 19(5):572–89.

Faller, Kathleen Coulborn och Debra Nelson-Gardell. 2010. "Extended Evaluations in Cases of Child Sexual Abuse: How Many Sessions Are Sufficient?" *Journal of Child Sexual Abuse* 19(6):648–68.

Frenning, Anna, Wibeke Möller-Nielsen, och Kerstin Eklund. 2012. *När man misstänker att barn far illa: En studie av hur professionella inom BVC, förskola och skola förhåller sig till anmälningsplikten*. Stockholm: Rädda Barnen.

Friedmann, Ida. u.å. "Att utsätta någon för sexuella övergrepp - Umo". *UMO*. Hämtad 22 februari 2019 (<https://www.umo.se/vald-och-krankningar/sexuella-overgrepp-och->

trakasserier/att-utsatta-nagon-for-sexuella-overgrepp/).

Gibbons, Deborah E. och Laurie R. Weingart. 2001. "Can I Do It? Will I Try? Personal Efficacy, Assigned Goals, and Performance Norms as Motivators of Individual Performance". *Journal of Applied Social Psychology* 31(3):624–48.

Gist, Marilyn. 1987. "Self-efficacy: Implications for organizational behavior and human resource management". *Academy of management review* 12(3):472–85.

Habigzang, Luísa Fernanda, Sílvia Helena Koller, Fernanda Helena Strocher, Roberta Hatzenberger, Rafaela Cassol Cunha, och Michele da Silva Ramos. 2008. "Entrevista clínica com crianças e adolescentes vítimas de abuso sexual". *Estudos de Psicologia* 3(13):285–92.

Hartzell, Monica. 2004. "Vilka måste blandas in?: dilemman när barn misstänks vara utsatta för sexuella övergrepp. Svenska förutsättningar". *Fokus* 32(1):56–64.

Havnesköld, Leif och Pia Risholm Mothander. 2009. *Utvecklingspsykologi*. Stockholm: Liber.

Hwang, Philip och Björn Nilsson. 2011. *Utvecklingspsykologi*. Stockholm: Natur och kultur.

Håkansson, Carina. 2008. "Om solidaritet, mod och professionella samtal". *Fokus* 36(1):50–56.

Jackson, Sharon, Elinor Newall, och Kathryn Backett-Milburn. 2015. "Children's Narratives of Sexual Abuse". *Child & Family Social Work* 20(3):322–32.

Jacobsen, Dag Ingvar. 2012. *Förståelse, beskrivning och förklaring: introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur.

Kaufmann, Geir och Astrid Kaufmann. 2016. *Psykologi i organisation och ledning*. Lund: Studentlitteratur.

Landberg, Åsa, Carl Göran Svedin, Gisela Priebe, Marie Wadsby, Allmänna barnhuset, Linda Jonsson, och Cecilia Fredlund. 2015. *Det gäller en av fem fakta om barn, sexuella övergrupp och sexuell exploatering i Sverige 2014*. Stockholm: Stiftelsen Allmänna barnhuset.

Letteney, Susan. 2010. "Social Workers' Self-Efficacy and Comfort Providing Services for HIV-Affected Children". *The Journal of Baccalaureate Social Work* 15(2):47–60.

Martin, Jack och Ann-Marie McLellan. 2013. "Being confident in what you do: self-efficacy and agency". S. 115–34 i *The education of selves: how psychology transformed students*. New York: Oxford University Press.

Meeuwisse, Anna och Hans Swärd, red. 2002. *Perspektiv på sociala problem*. Stockholm: Natur och kultur.

Nilsson, Fay Lundh och Erika Werner. 2019. *Samhällsekonomi för socionomer*. Malmö: Gleerups Utbildning AB.

Olofsson, Jonas. 2015. *Socialpolitik: varför, hur och till vilken nytta?* Lund: Studentlitteratur.

Pedrazza, Monica, Elena Trifiletti, Sabrina Berlanda, och Gian Bernardo. 2013. "Self-Efficacy in Social Work: Development and Initial Validation of the Self-Efficacy Scale for Social Workers". *Social Sciences* 2(3):191–207.

Schofield, Gillian och Mary Beek. 2006. *Attachment Handbook for Foster Care and Adoption*. London: BAAF, British Assoc. for Adoption & Fostering.

Socialstyrelsen. 2019. *Barn i familjehem - umgänge med föräldrar och andra närstående: Kunskapsstöd för socialtjänstens bedömningar*. Socialstyrelsen.

Thomas, Gethin, Kevin Morgan, och Kerry Harris. 2016. "Albert Bandura: Observational learning in coaching". S. 22–33 i *Learning in sports coaching: theory and application*, redigerad av L. Nelson, R. Groom, och P. Potrac. London ; New York: Routledge.

UNICEF Sverige. u.å. *Barnkonventionen: kort version*. Stockholm: UNICEF.

Vetenskapsrådet. 2002. *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Werkö, Lars. 2008. "Utsatta barn – också utlämnade?" *Läkartidningen* 105(34).

BILAGA I – INFORMATIONSBREV

Hej!

Vi är två socionomstudenter på Göteborgs universitet som för närvarande skriver vår c-uppsats. Vi håller på med en undersökning som kommer ligga till grund för uppsatsen om huruvida socialsekreterare upplever sig tillräckligt rustade för att bemöta barn som blivit sexuellt utsatta. Vi söker därför socialsekreterare att intervjua kring ämnet och undrar om någon eller några på er enhet är intresserade av att delta.

För att delta krävs ingen förberedelse eller förkunskap. Intervjun kommer att ta cirka en timme och kommer att spelas in för att därefter transkriberas och analyseras. Det är endast vi som skriver uppsatsen som kommer att ha tillgång till materialet och vid presentation av resultaten kommer intervjupersonerna avidentifieras. Källmaterialet kommer att raderas efter att uppsatsen är godkänd. De som väljer att delta kan när som helst avbryta utan vidare motivering.

Vi genomför helst intervjuerna någon gång under vecka 42 – 43 och genomför dem på den plats som passar deltagarna bäst. Vi har även möjlighet att boka rum på Campus Haga för intervjuerna.

Skulle någon på er enhet vara intresserad att delta i studien? Kontakta oss på guslinuro@student.gu.se senast under vecka 43. Vid frågor är ni välkomna att maila oss så svarar vi så fort vi kan.

Tack på förhand

Linus Rosén och Susete Silveiro

Handledare:

Karin Stinesen Kollberg, Ph.D.

Lektor / Senior Lecturer

Institutionen för socialt arbete / Department of Social Work

Göteborgs Universitet / University of Gothenburg

Address: Sprängkullsgatan 23, 4th flr, Rm D406, Gothenburg, Sweden

Ph: +46 31 786 4105

karin.stinesen@socwork.gu.se

BILAGA II – SAMTYCKESBLANKETT

Skriftligt, informerat samtycke till medverkan i intervjustudie om socialsekreterares bemötande av sexuellt utsatta barn.

Jag har informerats om studiens syfte, om hur informationen samlas in, bearbetas och handhas. Jag har även informerats om att mitt deltagande är frivilligt och att jag, när jag vill, kan avbryta min medverkan i studien utan att ange orsak. Jag samtycker härmed till att medverka i denna intervjustudie som handlar om socialsekreterares bemötande av sexuellt utsatta barn.

Ort och datum
Namnsteckning intervjudeltagare

Ort och datum
Namnsteckning intervjuare

BILAGA III – INTERVJUGUIDE VERSION I

Intervjuande kod:

Kön: _____

Ålder: _____

Yrkesroll: _____

Utbildning

Grundutbildning: _____

- Känner du att din grundutbildning har förberett dig för att du ska kunna bemöta sexuella utsatta barn?
 - Vad i din utbildning skulle du säga har hjälpt dig?
- Har du varit med på någon form av extra utbildning? (workshops, föreläsningar; konferenser; utbildningsdagar osv) vilken/vilka?
 - Om du fått extra utbildning, var det genom ditt jobb eller privat?
 - Om du fått extra utbildning, hur användbar tycker du att den har varit? Känner du dig bättre rustad nu jämfört med tidigare (för att möta barn i utsatthet)?
- Erbjuder din arbetsplats utbildning i arbete inom området barn som utsatts för sexuella övergrepp?
 - Finns ett önskemål hos personalen om att ha sådana utbildningar?
- Erbjuder din arbetsplats utbildning i egen känslohantering?
 - Finns ett önskemål hos personalen om att ha sådana utbildningar?
- Erbjuder din arbetsplats utbildning i barns känslohantering?
 - Finns ett önskemål hos personalen om att ha sådana utbildningar?

Erfarenhet

Ålderserfarenheten: _____

- Hur länge har du arbetat med det du arbetar med idag?
- När började du att bemöta sexuellt utsatta barn? (hur mycket erfarenhet hade du innan?)
- Hur stor del av ditt jobb skulle du säga utgörs av att möta barn som var utsatta för sexuella brott?
- Vem bestämde att du skulle bemöta sexuellt utsatta barn (första gången)?
Var det du själv som valde det?

Arbetsbeskrivning

- Vilken är din roll när du träffar barn som utsatts för sexuella brott?
- Vad är det viktigaste i bemötandet med barnen?
 - Finns specifika riktlinjer eller målsättningar om hur dessa ärenden ska hanteras? (specific goals)

- Får du något typ av feedback av under och/eller avslutning av dessa ärenden?
- Känner du att du får stöd i ditt arbete med bemötande av sexuellt utsatta barn? (med tanke på att det är en känslomässig svår grupp att jobba med)
 - Saknar du någon form av stöd i bemötande med barnen? (utbildning och/eller känslomässigt)
- Vilka professionella kunskaper skulle du säga är viktiga för att bemöta utsatta barn?
 - Känner du att du har tillräckligt av denna relevanta kunskap?
- Vilka svårighet möter du i utförandet av ditt arbete när det handlar om bemötande av sexuellt utsatta barn? (kunskap/känslomässigt)
 - Om du tagit del av extra utbildning, upplever du att din förmåga att hantera dessa svårigheter blivit bättre efter att du gått utbildningen? På vilket sätt?
 - Upplever du att din förmåga att hantera dessa svårigheter blivit bättre eller sämre, av andra anledningar än utbildningen?
 - Om ja, varför och på vilket sätt?

Personliga egenskaper

- Vilka personliga egenskaper skulle du säga är viktiga för att bemöta barn i sådana situationer?
 - Känner du att du har tillräckligt av denna relevanta kunskap?
- Hur känner du inför att bemöta barn i sådana situationer?
 - Upplever du bemötande med sexuella utsatta barn som en stressig situation?
- På vilket sätt påverkar jobbet med sexuellt utsatta barn dig personligen?

Relation med barnen

- Känner du att du når barnen i dina möten med dem? (att barnen känner sig förstådda och trygga)
- Känner du att du spelar en viktig roll för barnens känsla av trygghet?
 - Om ja, på vilken sätt?
 - Om nej, varför inte?
 - Vad tror du hade fått dig att börja känna detta?
- Känner du att du spelar en viktig roll för barnens känsla av förtroende för vuxna?
 - Om ja, på vilken sätt?
 - Om nej, varför inte?
 - Vad tror du hade fått dig att börja känna detta?

BILAGA IV – INTERVJUGUIDE VERSION II

Intervjuande kod:

Kön:

Ålder:

Yrkesroll:

Utbildning

Grundutbildning:

- 1) Känner du att din grundutbildning har förberett dig för att ska kunna bemöta sexuella utsatta barn?
- 2) Har du varit med på någon form av extra utbildning? (workshops, föreläsningar; konferenser; utbildningsdagar osv) vilken/vilka?
 - a) Om du fått extra utbildning, hur användbar tycker du att den har varit? Känner du dig bättre rustad nu jämfört med tidigare (för att möta barn i utsatthet)?
 - b) Om du fått extra utbildning, var det genom ditt jobb eller privat?
 - c) Erbjuder din arbetsplats utbildning i arbete inom området barn som utsatts för sexuella övergrepp/ egen och barns känslohantering?
 - i) Finns ett önskemål hos personalen om att ha sådana utbildningar?

Erfarenhet

Ålderserfarenheten:

- 1) Hur länge har du arbetat med det du arbetar med idag?
- 2) Hur stor del av ditt jobb skulle du säga utgörs av att möta barn som var utsatta för sexuella brott?
- 3) När började du att bemöta sexuellt utsatta barn? (hur mycket erfarenhet hade du innan?)
 - a) Vem bestämde att du skulle bemöta sexuellt utsatta barn (första gången)? Var det du själv som valde det?

Arbetsbeskrivning

- 1) Vilken är din roll när du träffar barn som utsatts för sexuella brott?
 - a) Finns specifika riktlinjer eller målsättningar om hur dessa ärenden ska hanteras? (specific goals)
- 2) Får du något typ av feedback av under och/eller avslutning av dessa ärenden?
- 3) Känner du att du får stöd i ditt arbete med bemötande av sexuellt utsatta barn? (med tanke på att det är en känslomässig svår grupp att jobba med)
 - a) Saknar du någon form av stöd i bemötande med barnen? (utbildning och/eller känslomässigt)

- 4) Vad är det viktigaste i bemötandet med barnen (professionella kunskaper/personliga egenskaper)
- 5) Vilka svårigheter möter du i utförandet av ditt arbete när det handlar om bemötande av sexuellt utsatta barn? (kunskap/känslomässigt)

Personliga egenskaper

- 1) Upplever du bemötande med sexuella utsatta barn som en stressig situation?
- 2) På vilket sätt påverkar jobbet med sexuellt utsatta barn dig personligen?

Relation med barnen

- 1) Känner du att du når barnen i dina möten med dem? (att barnen känner sig förstådda och trygga)
- 2) Känner du att du spelar en viktig roll för barnens känsla av trygghet?
- 3) Känner du att du spelar en viktig roll för barnens känsla av förtroende för vuxna?